

ပအိုဝ်းလိတ်လွင်စဉ်၊ လီတာအစွဲ၊
လိတ်ရဲဉ်း (၂၀)

ဝေင်နယ်သီးသင်း တနယ်လွမ်းဆင်းရာ၊
ဝေရာရာမ ပရိယတ္တိလိတ်သွဉ်တွိုက်
ဝေင်သီးသင်း

ပွေးပွန် - ကောဝိဒ

(မွောစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာဂုဏ္ဍဝါစကပဏ္ဍိတ)
(ရဲင်းဝံးတေား ဗဟိုဝွန်းဆောင်း)

ထေတွမ်တမ်း

အင်္ဂုတ္တိုရ်း အမည်(၄)

ပအိုဝ်းလိတ်လဲ့ငှ်၊စွမ်၊လိတားအစွဲ၊

လိတ်ရဲဉ်း (၂၀)

ဝေင်၊နယ်းသီးသဲင်၊ တနယ်းလွမ်းဆဲင်းရာ၊
ဝေရာရာမ ပရိယတ္တိလိတ်သွဉ်တိုက်
ဝေင်၊သီးသဲင်၊

ပွေးပွန် - ကောဝိဒ

(ဓမ္မာစရိယ ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ)
(နဲင်းငံးတေား၊ ဗဟိုဝွန်းဆောင်း)

ထေတွမ်တဲမ်း

အဂ္ဂိတ္ထိရ်း အမုင် (၄)

မာတိကာ၊ လိတ်ကဏ္ဍစဉ်း

၁။	ငေါင်းတဲးအွဉ်	၁
၂။	ဒုတိယ ခွေဗြဟ္မဏသုတ်	၄
၃။	ကေသမုတ္တိသုတ်	၁၀
၄။	ဥပေါသထသုတ်	၃၂
၅။	အရက္ခိတသုတ်	၅၂
၆။	ပဌမသံဝါသသုတ်	၅၈
၇။	ပဌမ သမဇီဝိသုတ်	၆၆
၈။	အာနဏျသုတ်	၇၀
၉။	တမောတမသုတ်	၇၃
၁၀။	ငေါင်းရီလွှဲခန့်	၇၉
၁၁။	ငေါင်းရီလွှဲခန့် အဖြေမဲဉ်း	၈၁
၁၂။	ငေါင်းရဲပ်နီဂုံး ကဗျာ	၈၅
၁၃။	ငေါင်းရဲပ်နီဂုံး	၈၆
၁၄။	ထွားအားကျိုးဗား ကျမ်းဘားသား	၈၇

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ငေါင်းတယ်အွဉ်

နေင်း ၁၃၆၃-ဗား၊ ပအိုဝ်းလိတ်လုင်၊စွမ်၊လီတား ဗဟိုး သံးဃားစွါ၊ နေင်းခွပ်ပွယ်၊မော့ခွဲ ဝေင်၊နယ်းသီးသင်း၊ ကျောင့်၊သုခ အောင်းညီ၊ (သုင်၊ခပ်-ကန်းတန်)ကို ဆွဲ၊ဖျတ်ချက်အလ၊ နေင်းလေ ၁၃၆၄-ဗား၊ ဗဟိုးသွဉ်တန်၊ အမုင် (၁၈)အတွက်တား ကအွဉ်း ထွေ့ခါ၊ဒါး “အင်္ဂုတ္တိုရ်းဘားသား အမုင် (၄)” နောင်၊တဲ့ ပွေးဗွန် ကောဝိဒ (ဝေနာရာမ - သီးသင်း) ယံကတမ်းဖေးဖျင်သွေ့ အကျောင့်၊ ပွေးပေါင်၊သံးဃား ဖေးအပ်ယင်း တားဝွန်းနဲင်းနပ်၊သွ။

ကွပ်ပွိုးနပ်၊မ၊ နေးသ၊မေတ္တား ထေတွမ်တမ်းဖေးဖျင်ယင်း “အင်္ဂုတ္တိုရ်း ဘားသား အမုင် (၄)” ယိုသွ။

“အင်္ဂုတ္တရ - အင်္ဂုတ္တိုရ်း” ကရိုးဒါး ပွေးမျတ်ဘုရာ၊ ဟော်၊ခါ၊ ထေဖေား တရာ၊တေားဖိုးနောင်၊ အပ္ပတ်ပေါင်၊ အာတန်။

ဟော်၊ဖေးအရိယား၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန ဓာတ် သစ္စား ယော့ငါး ဆုံးမွေး နဲင်းနောင်၊ဖိုးတဲ့ပါ။

သွံဘွဲးပိဋကတ် ပရိယတ်ဒါးလျင်း ပညားသျှင်းသီး သွဉ်ရီး သေနား၊ ယော့ဆုံးပသားသားဖိုးတဲ့ပါ။

လျှူးနမ်းကျွံ၊ပါး မာ၊ဒျားစီးဟွာ၊ တရာ၊ဟွန်ဆေ့၊ မဲ့ခေ့၊နားဒွန် မဉ်းဟွန်ခွါ၊ခွါ၊ ဟမ်းဖွါ၊ဖွါ၊နောင်၊ သေနား၊ တရာ၊ယားဖိုးနောင်၊ တဲ့ပါ။

“ယော့ဆုံး၊ ပသား၊ ဟမ်းဖွါ၊” တရာ၊ယိုသွံမျို၊အကို တွမ်း

နိသ္မုတ္တတန်သားယို အီးလောက၊အမျိုးမုင်၊ ကထင်းယူးနောင်၊ သွဉ်တန်မွူးနီးတဲ့ သမ်းဒွေါင်း၊ သွဉ်ခိန်းတဲ့ သမ်းလ၊ဆွေ၊တင် “ဟမ်းဖျိုးဖျိုး၊ငါမ၊ အီးဒါးလ၊” သ၊ယူးနဲင်းနောင်၊သွ။

“ဟမ်းဖျိုးဖျိုး” တရာ၊စားယိုအကိုနောင်၊တဲ့ ယပုဒ်ပုဒ်နောင်၊ တရာ၊သမ်းဆွေ၊တင် တယ်၊အထူး ဗ၊အနာ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်ကို ကပါအတိုင်း၊ မဉ်းတမ်းထန်းလို့လို့နောင်၊ သမ်းအီးသွဉ်ဟးလယ်၊ ကွို့၊ နိသ္မုပ္ပပေးဒုး။

တနောင်းမ၊ သွဉ်ဟးကွို့၊ တလဲင်းပေး၊ အခေးနေးကဖေး တလဲင်းပေးအကိုနဝ်၊ ယံကသွဉ်ဟးမဲင်း ဟမ်းအာအာ၊ ဖေးကသေ ပါမဲင်း ပေါင်းစွမ်းစွမ်း၊ သ၊စေးတနား အောင်းငါးနဲင်းနောင်၊တင် ကရလောက၊လောက၊တွမ်း၊ သွဉ်တန်သား ထုမ်းထွားထေရွမ် တမ်းတွမ်ထန်းဟး ချွင်းကားယိုပေးဒုးသွ။

အဝ်းသွဉ်တန်၊မဉ်းလင်၊ ဒေါ၊နယ်တောဝင်၊ ဖေးကဒါး၊ နမ်း တားတဲ့ ဖေးကယိန်းစင်းစင်းတင် တမ်းသော့၊ပါ “သျှင်၊နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ်၊” နောင်၊သွ။

သျှင်၊နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ်၊နောင်၊ ယပုဒ်ပုဒ်လဲ့ အဋ္ဌက ထား ဦးကားဆရာ၊ဗွေ၊မျတ်သီး သျှင်၊နယ်ဖေးလဲင်းလဲင်း ခြွင်းနယ် ဖေးစွမ်းစွမ်းတဲ့ ပါ။

ယပုဒ်ပုဒ်နောင်၊ သျှင်၊နယ်ဖေး တစူးတစီးပေးလွမ်း၊ ယပုဒ် ပုဒ်နောင်၊ သျှင်၊နယ်ခွမ်တစီးစီးတင် ကရလ၊ထွိုက် လ၊သင်၊ အဓိပ္ပါယ်၊ဖုံးနောင်၊ ကျမ်းစယ်၊ယူးတမ်းသော့၊ဟးနဲင်းနောင်၊သွ။

သွဉ်ဒါးဒါးထွ။ အင်္ဂုတ္တရ ဓမ္မတရာ၊ယိုတင် ဗွေ၊မျတ်ဘုရာ၊ ကသွဉ်သင် ကဆွံ၊မ၊ခါ၊ယိုအတိုင်း၊ လွေ၊သင်၊ အုံအောင်း ဒေါ၊

ပြောင်း ကျမ်းမာ၊ ကျိုးစာ၊သောင်းသာလွသော့၊ လွောကံ၊နားကျိုး
စာ၊ မဉ်းမာ၊နိုင်းနောင်၊နောင်၊ တရာ၊ဗွန်ဟုမ်း အောင်းကုမ်းဖေးချာ
ယိုခါဆိုင်၊တာ၊ အကျိုးအဝ်းငါးနောင်၊သွ။။

ကဗျာမေတ္တာ၊

- * အင်္ဂုတ္တရ - ဓမ္မဘာ၊သား
- ကလိ၊သေနား - တွက်တာ၊နဝ်၊ရာ၊
- တဲမ်းဖေးသွ။ရင်၊ - ခွန်နင်၊သံးယား
- ကျင်၊သွံ၊နား - ချမ်းသား လ၊ငါငါ ။

- * အင်္ဂုတ္တရ - ဓမ္မဘာ၊သား
- (နေးထူးသွဉ်သား - ချွင်းကားအများ)
- နမ်းယိုတွမ်းသ၊ - ယံခွ၊လွေ၊ဗား
- ဆုက္ခိဒျား - မေတ္တာ၊ ပသာငါ ။

- တောင်၊ခါ၊ -
- (ကထင်းသွဉ်ထူး - နင်၊မူးနောင်၊ရာ၊)
- (ကထင်းသွဉ်ဒါး - တကားအများ)
- (ကထင်းသွဉ်ဒါး - သံးယားအများ)
- (ကောသွဉ်ဖေးဒါး - ဆရာ၊နောင်၊ရာ၊)

စင်၊တန် - သီးသဲင်၊

၁၃၆၃ - ဗား ၊ ခဲဉ်သီးလာဗွေနီ၊

ဒုတိယ ခန္ဓုပ္ပတ္တိသုတ်

အိုးမော့နောင်ခါ အသက်လတရားနီဆီ ပုဏ္ဏားဖြားဝင်းနီ
နောင်၊ ဖျော်ထင်းနီဗွေးဘုရားထျ၊ သရောင်းသရေ၊ ဒေါ၊ရီနီဗွေး
ဘုရားထွေတင် လောင်းရီ နီဗွေးဘုရားနဲင်းယို -

“ဗွေးဘုရား၊ ဂေါတမ ဗွေးဩ -

နီသွဉ်းသီးယိုနောင်၊ သက်လလဲဉ်း တရားနီဆီ၊ ဖြားတ
ကော့တက တွိုးလွဲလဲဉ်း အဆိုင်သွတ်အရွယ်၊ ဗွေးဩ။

ကွေးတော့၊ နီသွဉ်းသီးယိုနောင်၊ ဖေးကတွိုးလွေ့မွန်း ဒုဂ္ဂတိ
ဘော၊ (ငါးရဲင်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပိတ္တာ၊ အသုရကာယံ) ကျမ်းစယ်က
လိုမာ၊ တွိုးကုသိုလ်တရားဖုံးနောင်၊ လမာဗားဒွိန်း ဗွေးဩ။

ကွပ်ပိုးနောင်မ၊ နီသွဉ်းသီးအတား၊ ခိန်းခါညဆွာ၊ အကျိုး
စီးပွား၊ ယံကထွာ၊ ယံချမ်းသာငါလွေ့သေးသေးနောင်၊ နီဗွေးဘုရား
ဟော်ကျာနယ်ပျ၊ ဆုံမသွဉ်သင်သော့ နီသွဉ်းသီးယို ဗွေးဩ”
လောင်းလွဲနဲင်းနောင်သွ။

နီဗွေးဘုရားရိုး -

“ပုဏ္ဏားသီးဖုံးဟွေး - တကားသီးနောင်၊ သက်လလဲဉ်း
တရားနီဆီ၊ ဖြားတကော့တက တွိုးလွဲလဲဉ်း အဆိုင်သွတ်အ
ရွယ်၊ ကွေးတော့၊ တကားသီးနောင်၊ ဖေးကတွိုးလွေ့မွန်း ဒုဂ္ဂတိ
ဘော၊ (ငါးရဲင်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပိတ္တာ၊ အသုရကာယံ) ကျမ်းစယ်
လိုမာ၊ တွိုးကုသိုလ် တရားဖုံးနောင်၊ လမာဗားဒွိန်း။

“တကာနိဗ္ဗာ၊ ပုဏ္ဏာသီးဖုံးဟေ့ -

ထားဖြားမေး၊ ထာဆာမေး၊ ထာသီမေးနောင်၊ အောင်းခိုး
လွေ၊ သးသားဘဝ သတ္တလောကယိုသွ။ ထာဖြားမေး၊ ထာ
ဆာမေး၊ ထာသီမေးဖုံး အင်းခိုးလွေ၊ သးသားဘဝ သတ္တလောက
ယိုအတွင်း၊ ခွန်နင်းသီးဖုံးနင်း တွမ်းနမ်း မာမွန်းသွေ့ အကုသိုလ်း
ကာယဒုစရဲက်၊ တွမ်းဖြောင်း မာမွန်းသွေ့ ဝစီဒုစရဲက်၊ တွမ်းသး
မာမွန်းသွေ့ မနောဒုစရဲက်။

(တွမ်းနမ်း မာဒျားသွေ့ ကုသိုလ်း ကာယသုစရဲက်၊ တွမ်း
ဖြောင်း မာဒျားသွေ့ ကုသိုလ်း ဝစီသုစရဲက်၊ တွမ်းသး မာဒျား
သွေ့ ကုသိုလ်း မနောသုစရဲက်။)

အကုသိုလ်းနောင်၊ ပေ့ရဲခါ၊ ဟောင်ရာရူးခွ၊ ထူးလးလး
ခါဗား ကုသိုလ်းဖုံးနောင်သွ။ ကထူးလးခါ ကုသိုလ်းတရာဖုံး
နောင်၊ ဘဝတသာ ကပြောင်ငါသားအတား ထွာဇွေသီးထား
အားကျိုး၊ ထွာထားအုံခိုး၊ ထွာထားအုံနောင်၊ ထွာခင်းလမ်းအုံ
ဟောင်” နီဗ္ဗေဒုရား ဟော်ကျာနဲင်းနောင်သွ။

(တိက ၊ ဗြဟ္မဏဝဂ်၊ ပုဒ်မဲ့-၅၂)

သျှင်နယ်စင်းထဲင်း အဓိပ္ပါယ် -

“သတ္တလောက” ကရိုနပ် - သတ္တဝါအမျိုးမျိုး၊ သးသား
ဘဝ - သတ္တလောက သတ္တဝါအမျိုးမျိုးဖုံးယိုနပ်၊ ထာဖြားမေး၊
ထာဆာမေး၊ ထာသီမေးဖုံး အင်းခိုးလွေ၊ တသေးသေးတင် မဲဉ်ဖြား
တင်းလဲ့ ဖြားဗားဗား၊ မဲဉ်ဆာတင်းလဲ့ ဆာဗားဗား၊ မဲဉ်သီတင်းလဲ့
သီဗားဗားနပ်သွ။

ခန္ဓာကဲ့လီ မဉ်းသီသူနဝ်၊ တဗြိုဠစွာ၊ တဟးဟး ပါလွေ၊ တဝ်း၊ ရွှံအဝ်းရံ၊ ခံအဝ်းပြိုးသေ၊ ချာ၊ ကအီးပါလွဉ်၊ နဲင်းယောင်၊ ကအီးရောင်၊ လွဉ်၊ နဲင်းဟေ့နဝ်၊ အာဝ်းချာ၊ ကုသိုလ်းကံ၊ တွမ်၊ အကုသိုလ်းကံ၊ နီမျိုးလွမ်၊ နဝ်၊ သွ။

အကုသိုလ်းကံ၊ မဉ်းပါလွေ၊ နောင်၊ လဲဉ်းလွေ၊ ဘုံးဖိုး၊ တွိုးလွေ၊ ဘုံးညမ်းတင် ဝင်၊ အံးဟးဟပ်ရောရောတဲ့ အံးဟးနဲင်းတဝ်း ဝင်၊ ဝင်၊ ကွဉ်က၊ ဟးဟပ်ရောရောတဲ့ ကွဉ်က၊ ဟးနဲင်းတဝ်း ဝင်၊ ဝင်၊ အံးဟးဟပ် ရောရောတဲ့ အံးဟးဟပ်တဝ်းနဲင်းဝင်၊ ဝင်၊ ချမ်းသာ၊ ရောရောတဲ့ ဒုက္ခခေါ်ချာ၊ ချမ်းသာတောင်းနဲင်းဝင်၊ စတင်ဆင်၊ ရယ်၊ ဒုက္ခ၊ ဘဝခိုးလျား အစားစားအမျိုးမျိုးဖိုးနဝ်၊ ခွါ၊ ခွါ၊ မော့ဟး၊ တယံတောင်းငါးနောင်၊ သွ။

ကုသိုလ်းကံ၊ မဉ်းပါလွေ၊ နဝ်၊ တွိုးလွေ၊ ဘုံးဟပ်၊ ဖျော်လွေ၊ ဘုံးတသွောင်းကိုတင် အံးအွေဟးဟောင်၊ ကွဉ်က၊ ဟးဟပ်၊ အံးအဝ်း ဟးဟပ် စတင်ချမ်းသာသုခ၊ ဘဝသာယာ၊ ထွာဟးနဲင်းနဝ်၊ တင် မဲဉ်မာ၊ ကုသိုလ်းအမျိုးမုင်၊ တွဲ ကမ်းသ၊ မာ၊ ထင်းဟးတွေ့၊ ဟေ့ငါ လွေ၊ မဂ်ဖိုလ်း၊ တွိုးခွေင်၊ အီ နီဗ္ဗာန်နဝ်၊ မ၊ ကုသိုလ်းနဝ်၊ ထွာနီ ထာ၊ အားကျိုး၊ ထွာထာ၊ အံးခိုး၊ ထွာထာ၊ အံးနောင်၊ ထွာခင်းလမ်း အံးဟောင်နောင်၊ သွ။

ကွပ်ပွိုးနဝ်၊ မ၊ ခါးလားကဖြား၊ ခါးလားကဆာ၊ ခါးလား ကသီ နာ၊ နီခိုမှု၊ လိုးထူးလ၊ လ၊ သေ၊ ခါ၊ ကုသိုလ်းတရာ၊ ဖိုးနဝ်၊ သွ။ နီနာ၊ ခိုမှု၊ ကလူးလ၊ လ၊ သေ၊ ခါ၊ ကုသိုလ်းတရာ၊ ဖိုးနဝ်၊ ထွာနီတဗြို၊ စစ်စစ်မန်းမန်း၊ နီအားကျိုးဆွဲင်၊ ဟး အငို၊ တန်းငါးနောင်၊ သွ။

ဥပမာ -

မေးမည့်ရိုးပါလမ်းနောင်၊ လော့ထူးလှသေဝန်း၊ လော့ထူးထန်းခွာင်ဖျိုင်း၊ ကထူးလှဝန်း၊ ကထူးထန်း ဖျိုင်းဖုံးတဲ့နပ်၊ မေးတရိုးပါတံး ကအင်းကိုင်ဒါး တခြုံဥစ္စာဖုံးတဲ့နပ်၊ ဖျိုင်းဝန်း တခြုံ၊ အမျိုးစားနောင်ဖုံးနပ်၊ ထွာယင်းအဗွေအတွက်တား သွံ၊ ဆောင်းအီဟးယင်း နောင်သွ။

ဥပမာ့ခွိုင်းအီ အဗွန်ပီနိုင်းနပ်၊နေနေ သ၊သားဘဝ သတ္တ လောက - သတ္တဝါးအမျိုးမျိုးယို ထားဖြားမေး၊ ထားဆာမေး၊ ထာ၊သီမေး အောင်းရိုးစပ်သေးသေးတင် ခါးလားကသီယို ခိုခိုမူးမူး နေးတွမ်းထာ၊လူးဒါးနတ္တော့၊ အောင်းလိုထူးသေ၊ခါ၊ ကုသိုလ်း တရာ၊ဖုံးနောင်သွ။

ခိုခိုမူးမူး ကလူးသေ၊ခါ၊ ကုသိုလ်းတရာ၊နောင်၊ ထွာအထူး ထန်း၊ တွမ်းဖျိုင်းဝန်း ကအောင်းကိုင်နောင်၊ ဖျိုင်းပိဝင်၊နောင်သွ။

မူးခိုခိုနပ်၊ သက်အောင်းမွန်တွင်၊ ကပေ့ရဲခွာင်၊ခါ၊ အကု သိုလ်း၊ ကစုပိုးခွာင်၊ဒါးန စတင်ထာ၊မာ၊ဟောပ် ကုသိုလ်းကံးဖုံး နောင်၊ ဘဝငါအတား ထွာအီထာ၊ချမ်းသားနောင်သွ။

ဘဝငါတား ထာ၊ချမ်းသား

- * တရားနီဆီ - သက်အီလ၊ဒျား
- ပုဏ္ဏားမျိုးစား - လို၊ဖြားနီဖြာ၊
- ဖျော်ဘုရာ၊ထျ၊ - လောင်းပျ၊ရီဟး
- ပန်ငါတား - ချမ်းသား ယံကထွာ ။

- * ဘဝသ၊သား - ချွင်းကားသတ္တဝါး
 ဖြားဆာသီမား - မေးလျားနောင်၊ရာ၊
 အောင်းခိုးပိဝင်၊ - သီပြင်၊ထို၊ဟး
 ပါ၊မဲ့၊ယောင်း - လွစ်တင်း တဖြာ၊ဖြာ၊ ။

- * ခန္ဓာ၊ကုင်လီ - တိန်းသီဝွေ၊တား
 ရွှင်ဗီးခံ၊ယား - ဥစ္စာ၊နောင်၊ရာ၊
 စောင်းမားပါလွေ၊ - ကုင်သေ၊အောင်းပြား
 အဗွေ၊ဖြောင်း - သော့၊ဆောင်း ရွှင်မတ်ဗွာ ။

- * ဗျူန်ပီနဲ့၊ယောင်၊ - ထွေရောင်၊ခန္ဓာ၊
 ဟင်ကုင်ချွမ်စံး - ထွာကံးနီပါ၊
 ဘဝတသာ - ပါငါလွေ၊ဒျား
 ကံးကုင်လျား - ဟင်စား ချမ်၊သားထွာ ။

- * သက်အင်းမွန်တွင်၊ - ခွန်နင်းအတား
 ဟင်တင်းပေးရဲ - ဟောင်နဲ့ချွမ်မား
 ကုသိုလ်းနောင်၊ခါ - ပန်ငါအတား
 ထွာချမ်၊သား - ကွို၊ဟး ရောင်းငါငါ ။

* ယံဖေးသေစင်း - လေထင်းဥပမာ၊
မေးခိုးပါလမ်း - ပွေးနှမ်းနောင်ရာ၊
လော့ထူးထေထန်း - ဖျိုင်းဝန်းဥစ္စာ၊
ဂွေအတာ၊ - သွံ့ဗား တွိုးဆိုင်ချာ ။

* ဗွန်ပီနောင်နေ - သီခွေခန္ဓာ၊
ဆာ ဖြား သီမွေး - မေးဟွေးသွံပါ၊
အောင်းခိုးခိုမှု၊ - ရိမ်လူးခါဗား၊
ထူးထိုးထန်း - ငိုတန်း တွိုးပန်ငါ ။

* သက်အင်းမွန်တွင် - ခွန်နင်အတာ၊
ကုသိုလ်းမယူး - မလူးသေခါ၊
ခန္ဓာကိုင်လီ - တိန်းသီလွေဗား၊
ဘုံညမ်းဖွိုး - ကိုင်တွိုး ဒုက္ခအာ ။

* သက်အင်းမွန်တွင် - ခွန်နင်အတာ၊
ကုသိုလ်းသေယူး - ကွပ်လူးသေခါ၊
ခန္ဓာကိုင်လီ - တိန်းသီလွေဗား၊
ဘုံဟောင်းမ၊ - နှပ်မ၊ ချမ်းသားအာ ။

x x x x x x x x x x

ကေသမုတ္တိသုတ်

အိုးခဲတလင်း၊ နီဗွေဘုရား၊ တွမ်းတပဲ့သံဃာ၊ ဖျော်တိုး
လွေဟး ကောသလခမ်း၊ ခွန်ကာလာမတုန်း၊ “ကေသမုတ္တိ” နိဂုံး
နောင်သွ။

ကေသမုတ္တိနိဂုံးသား၊ ပြားဆားခွန်နင်း၊ ဟွန်လွန်ဗွေဘုရား၊
ဂုဏ်တော့ကွတ်ပါ၊ သတင်းနဲင်းယို -

၁။ နီဗွေဘုရားသူနောင် -
လူလိုဗျဟွား၊ သတ္တဝါးခိုမှု၊ ကားကလူးယို၊ ကွပ်ထူးထို့က်
ယံ “အရဟံ” ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွပ်ဖဲစ်၊
ကျားစွပ်စဲစ်လဲဦးသွ။

၂။ နီဗွေဘုရားသူနောင် -
ကောသုဉ်ဖေးဒါ၊ ဆရာအဲဉ်ထောင်း၊ ဗွေစောင်းနမ်းဒျား၊
ယံငါးစင်းစဲ၊ ကြောင်းကြံတရား၊ ကွပ်သေငါးမ၊ “သမ္မာ
သမ္ဗုဒ္ဓေါ” ယံခေါဗွေဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်း
ဖွပ်ဖဲစ်၊ ကျားစွပ်စဲစ်လဲဦးသွ။

၃။ နီဗွေဘုရားသူနောင် -
သွံပါဝိဇ္ဇာ၊ တဆိတ်ဟးစရဏ၊ ကွပ်လဗ္ဗေအာ “ဝိဇ္ဇာ-
စရဏသမ္ပန္နော” ယံခေါဗွေဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်း
လမ်းဖွပ်ဖဲစ်၊ ကျားစွပ်စဲစ်လဲဦးသွ။

၄။ နီဗွေဘုရားသူနောင် -
ငေါင်းဟောဝိရိဒေါ၊ တိုးသော့နိဗ္ဗာန်၊ ဖထန်းဒုက္ခော၊
“သုဂတော” ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွပ်ဖဲစ်၊

ကျေးစွမ်းစွမ်းလဲဉ်းသွ။

၅။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသုခနောင် -
သတ္တိကာသ၊ သင်္ခါရရို၊ လောကသွံပါ၊ သေငါယံကျ
“လောကဝိဒ္ဓ” ဆန့်ထူဗ္ဗေဒဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်း
လမ်းဖွမ်းဖဲ၊ ကျေးစွမ်းစွမ်းလဲဉ်းသွ။

၆။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသုခနောင် -
မျတ်လွှဲလဲဉ်းဝင်း၊ ဆွံမေသင်သား၊ ကားသတ္တဝါ၊ ဆွံမေ
ဒါခေါ “အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ” ဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်
သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွမ်းဖဲ၊ ကျေးစွမ်းစွမ်းလဲဉ်းသွ။

၇။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသုခနောင် -
လိုလူဗျဟ္မာ၊ သတ္တဝါသီး ဆရာကွပ်ထွာ “သဒ္ဓါ
ဒေဝမနုဿာနံ” ဟောင်ယံဗ္ဗေဒဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊
ခင်းလမ်းဖွမ်းဖဲ၊ ကျေးစွမ်းစွမ်းလဲဉ်းသွ။

၈။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသုခနောင် -
သစ္စာလမ်းပါ၊ မျတ်တရားယို၊ သေငါယံခေါ “ပုဒ္ဓေါ”ဗ္ဗေဒ
ဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွမ်းဖဲ၊ ကျေးစွမ်းစွမ်း
လဲဉ်းသွ။

၉။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသုခနောင် -
သူပါဘွဲ့တော၊ ဗ္ဗေဒကျေးငါးထာ “ဘဂဝါ”ဂ္ဂုဏ်၊ ဘွဲ့
တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွမ်းဖဲ၊ ကျေးစွမ်းစွမ်းလဲဉ်းသွ။
ကေသမုတ္တိနိဂုံးသား ဖြားဆားခွန်နင်၊ ဟွန်လွန်ဗ္ဗေဒဘုရား
ဂုဏ်တောကွတ်ပါ၊ သတင်နဲဉ်းနပ်သွ။

“ဂုဏ်တေားကွတ်၊စွါး၊ စင်ဖြိုးလ၊ခါ၊ ပွေးဘုရာ၊ယို၊ မူးခို
တန်ပေး၊ မဉ်းရိုးသေးဟးနဝ်၊ ယံငါးမရေးမရား” ဟွန်ဟးနဲင်းနဝ်၊
ဖုံးသွ။”

ကွပ်ပွိုးနောင်၊မ၊ ကေသမုတ္တိနိဂုံးသား ဖြားဆားခိုမူး ဖျော်
ပူးလွေ၊ နီပွေးဘုရာ၊ထု၊ထွ။တင် -

ယင်ဟန်းသားနောင်၊ လွေ၊ဂဲင်းနီပွေးဘုရာ၊ထွ။ခါ ဆွတ်ချာ
အုံလင်၊ခန်း ခင်းလမ်းတထောင်း။

ယင်ဟန်းသားနောင်၊ လောင်းထေ့ငေါင်းသ၊ရေး၊ ဒေါ၊လွေ၊
ငါ၊သ၊ရောင်း၊ လင်းဆောင်း ငေါင်းဟပ်တောင်၊ထွ။ခါ ဆွတ်ချာ
အုံလင်၊ခန်း ခင်းလမ်းတထောင်း။

ယင်ဟန်းသားနောင်၊ အုံညာ၊ဂဲင်းလွေ၊ နီပွေးဘုရာ၊ထွ။ခါ
နွဲ့ငါလွေ၊အုံလင်၊ ခင်းလမ်းတထောင်း။

ယင်ဟန်းသားနောင်၊ လင်းနယ်ပါအမဉ်၊ အခွါ၊အနွယ်၊ထွ။
ခါ ဆွတ်ချာအုံလင်၊ ခင်းလမ်းတထောင်း၊ ယင်ဟန်းသားနောင်၊
ငေါင်းဆွေ၊ အုံလင်၊တေ့၊တေ့၊ ခင်းလမ်းတထောင်းနဲင်းနဝ်၊ဖုံးသွ။

ကေသမုတ္တိနိဂုံးသား ဖြားဆားခွန်နင်၊ တိန်းအုံလင်၊ထွ။တင်
ခါ ကာလာမခွန်မျိုးသီး လောင်းရီး နီပွေးဘုရာ၊နဲင်းယို -

“ဩဗွေ - သမဏဗြဟ္မဏ (ရဟန်း၊ပုဏ္ဏ၊)ဖုံး ယင်ဟန်း
နောင်၊ ဖျော်လွဉ်လွ ကေသမုတ္တိနိဂုံးယို ပွေးဩ၊ သမဏဗြဟ္မဏ
(ရဟန်း၊ပုဏ္ဏ၊)ဖုံးနောင်၊ အွဉ်းဒေါ၊နယ်ချား ဝွေ၊သီး အယူးဝါးဒ
လွှမ်း၊ မာ၊လေတဆောင်ချား ဝွေ၊သီးအယူးဝါးဒလွှမ်း၊ တျိုးဝင်၊
လင် အယူးဝါးဒနောင်၊ ဒေါ၊ခတ်၊ ထီးဖွီသွဲ့၊သွမ်း၊ ယားကဲ့င်ထို၊
ပွေးဩ”

“ဩဗ္ဗေ - သမဏဗြဟ္မဏ (ရဟန်းပုဏ္ဏား) အစွိုလင် တွိုးလွဉ်ဖျင်တလဲင်း၊ ဝွေသီးနပ်တဲ အွဉ်ဒေါနယ်ဒျား ဝွေသီး အယူးဝါးဒလွမ်၊ မာလေတဆပ်ဒျား ဝွေသီးအယူးဝါးဒလွမ်၊ တွိုးဝင်လင် အယူးဝါးဒနောင် ဒေါခတ်၊ ထီးဖွီ၊ သဲ့သွမ်၊ ယားကိုင်ထိုးနေနေ ဗ္ဗေဩ”

“ဩဗ္ဗေ - သမဏဗြဟ္မဏ (ရဟန်းပုဏ္ဏား)ဖုံးနပ်အကို ရဟန်းပုဏ္ဏား အဖြာမဲ့င်နောင် ဒေါထာမဲဉ်း (အယူးဝါးဒမဲဉ်း)၊ ရဟန်းပုဏ္ဏား အဖြာမဲ့င်နောင်၊ အပါမဲ့င်နောင် ဒေါထာမဲဉ်း တင်း (အယူးဝါးဒမဲဉ်းတင်း) ကရိုနပ် နီသွဉ်းသီးသေတင်း၊ နီသွဉ်း သီး ယူးယပ်ငါး ဗ္ဗေဩ”လောင်းလွနဲင်းနောင်သွ။

တွိုးနောင်ခါ နီဗ္ဗေဘုရာ မိန်းချာနဲင်းယို -

“ခွန်ကာလာမသီးဖုံးဟွေ - တကာသီးအတွက်တား ယူး မားခရာ၊ ယူးယပ်ခရာ ထွာသင်ဒျားရင်၊ တစွိုလွဉ်ဒေါတမျို၊ တစွိုလွဉ်ရိုတစားတင် သီနားကွင်ခရာတော့ နားကွင်ယူးမား ထွာဒါးဒျားရင်နောင်သွ။”

“ခွန်ကာလာမသီးဖုံးဟွေ -

(ပါမဲ့င်အယူးဝါးဒတဲယင်း - အယူးဝါးဒနောင်နောင်)

၁။ ဟွန်ဟးဖိုနေးလွမ်တင် (အယူးဝါးဒနောင်နောင်၊ ငေါင်း နောင်နောင် မွေးလဲဉ်း၊ မဲဉ်းလဲဉ်း ယူးနဲင်းနပ်တော့) သီယွယွယွမီးခွိုနဲးက၊ (ပါအယူးဝါးဒနပ်) ထူးထွူစွဉ်းမွန်း (ပါအယူးဝါးဒနပ်လဲဉ်း)။

၂။ ထွာလယ်ကွို၊ ငေါင်းအစဲဉ်းအဆက်လွမ်တဲ သီယွယွယွမီး ခွိုနဲးက (ပါအယူးဝါးဒနပ်) ထူးထွူစွဉ်းမွန်း (ပါအယူးဝါးဒ နပ်)လဲဉ်း။

- ၃။ “ထွာဖိုနဲင်းယိုတဲ့” ကရိုဒါဒိ ငေါင်းပေးနောင်လွမ်းတဲ့ သီယွယွယွမ်းဒွိုန်းက (ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊) ထူးထွေစွဉ်းမွိုန်း(ပါ၊ အယူးဝါဒနပ်၊)လဲင်း။
- ၄။ တနုကဲက်ညီးသော့လယ်းကျွဲ၊ လိတ်ပိဋကတ်နောင်လွမ်းတဲ့ သီယွယွယွမ်းဒွိုန်းက (ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊) ထူးထွေစွဉ်းမွိုန်း (ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊)လဲင်း။
- ၅။ ယူးနေးလယ်းကျွဲကလွမ်းတဲ့ သီယွယွယွမ်းဒွိုန်းက (ပါ၊ အယူးဝါဒနပ်၊) ထူးထွေစွဉ်းမွိုန်း(ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊)လဲင်း။
- ၆။ ထွားနဲင်းလယ်းကျွဲ၊ အနယ်လွမ်းတဲ့ သီယွယွယွမ်းဒွိုန်းက (ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊) ထူးထွေစွဉ်းမွိုန်း(ပါ၊ အယူးဝါဒနပ်၊)လဲင်း။
- ၇။ ယူးဖြောင်လယ်းကျွဲ၊ အကျောင်ခရာပေးလွမ်းတဲ့ သီယွယွယွမ်းဒွိုန်းက (ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊) ထူးထွေစွဉ်းမွိုန်း(ပါ၊ အယူးဝါဒနပ်၊)လဲင်း။
- ၈။ တွမ်းနီကနပ်သက်၊ တွမ်းနီကယူး၊ တွမ်းနီကထူး အယူးဝါဒနောင်၊ ဗွိုန်လွဝင်နဲင်းနပ်ပေးလွမ်းတဲ့ သီယွယွယွမ်းဒွိုန်းက (ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊) ထူးထွေစွဉ်းမွိုန်း (ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊)လဲင်း။
- ၉။ ကယွမ်းထွိုက်ဒါဒိ ပွေးရဟန်၊ငေါင်းနပ်၊ ဟပ်ထူးဒျားနဲင်းနောင်ပေးလွမ်းတဲ့ သီယွယွယွမ်းဒွိုန်းက (ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊) ထူးထွေစွဉ်းမွိုန်း (ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊)လဲင်း။
- ၁၀။ နီကရိုးသေးဒါဒိ ပွေးရဟန်၊အငေါင်းနောင်၊ ဟပ်ထူးဒျားနဲင်းနောင်ပေးလွမ်းတဲ့ သီယွယွယွမ်းဒွိုန်းက (ပါ၊အယူးဝါဒနပ်၊)

နဝ်၊ ထူးထွဋ်စွဉ်းမွဲနး (ပါ၊အယူးဝါးဒနဝ်၊)လဲဉ်း။

ခွန်ကာလာမသီးဖုံးဟွေး -

တရာ၊ဖုံးယိုနဝ်၊ အကုသိုလ်းတရာ၊တန်ဖုံးဒျား၊ တရာ၊ဖုံးယို
နဝ်၊ နယ်၊ခရာ၊ အပဲစ်အဝ်းတန်ဖုံးဒျား၊ တရာ၊ဖုံးယိုနောင်၊ ထွာ
ဒျား ပညားအဝ်းသား ထာ၊ကွဲ၊ရဲ၊ ထာ၊သွဲ၊သွမ်၊တန်ဖုံးဒျား၊
တရာ၊ဖုံးယို နီမဉ်းလွောကံ၊မွေး၊ နီမဉ်းနေးထူးနဝ်၊ စီ၊ပွာ၊ကွဲင်အာ
ထွာအီထာ၊ဒုက္ခ၊ သီနမ်းတွမ်းသီနမ်း မဉ်းသေနားလွဉ် တနီ၊ခါနဝ်၊
တံး ပယ်းထို၊သွော့တရာ၊ဖုံးနောင်၊။

ခွန်ကာလာမသီးဟွေး -

သတ္တဝါးသီး နမ်းခန္ဓာကိုယို ထာ၊တထွဲ၊ (လောဘ)၊ ထာ၊
သ၊လျား (ဒေါသ)၊ ထာ၊လိန်းလွဉ်၊ (မောဟ) မဉ်းထွာခြ၊သော့၊
နောင်၊ ထွာအီအကျို၊စီ၊ပွာ၊နဲ၊ ထွာအီတဝ်း အကျို၊စီ၊ပွာ၊နဲ၊ နီဗွေး
ဘုရာ၊ ရီနဲဉ်းနောင်၊သွ။

“ထွာအီတဝ်း အကျို၊စီ၊ပွာ၊ ဗွေးဩ”

ခွန်ကာလာမသီး လဝ်းချာလွ နဲဉ်းနဝ်၊သွ။

သတ္တဝါးသီး နမ်းခန္ဓာကိုယို ထာ၊တထွဲ၊ (လောဘ)၊ ထာ၊
သ၊လျား (ဒေါသ)၊ ထာ၊လိန်းလွဉ်၊ (မောဟ) မဉ်းတထွာသော့၊
လ၊တဝ်း၊ မဉ်းထွာဒျား အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ လော
မွေးတဝ်း၊ ဒေါသမွေးတဝ်း၊ မောဟမွေးတဝ်းနဝ်၊ ထွာအီအကျို၊
စီ၊ပွာ၊နဲ၊ ထွာအီတဝ်း အကျို၊စီ၊ပွာ၊နဲ၊ နီဗွေးဘုရာ၊ ရီနဲဉ်းနဝ်၊သွ။

“ထွာအီအကျို၊စီ၊ပွာ၊ဩ” ခွန်ကာလာမသီး လဝ်းချာလွနဲဉ်း
နောင်၊သွ။

(တိကာ၊ မဟာဝဂ်၊ ပုဒ်မုင်-၆၆)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ဗွေဘုရားနဝ်၊ သားကီးဝင်းခွန်ခွါတင် အဝ်းလမ်းခါတဲ့ ခွန်၊ အမဉ်တန်၊ အမဉ်ကျေား၊ တိန်းထွာထင်းဘုရားနောင်၊ မဉ်ယိန်းတန်၊ မဉ်ယိန်းကျေား၊ အရဟံ-စတင် ဂုဏ်းတေားကွတ်၊ ပါ၊ နောင်၊ လိုခမ်းလူခမ်း ပြဟ္မာခမ်း ဘွဲ့တန်သွံခမ်း ခင်းလမ်းဖွစ်ဖဲ၊ ကျေားစွစ်စွစ်မွေးစွဉ်းဒျား။

ကွပ်ပွိုးကျေားငါး မရေးမရားတင် သဲစ်နီဗွေ ဘုရားကဖျော်လွေ၊ ကေသမုတ္တိနောင်၊ တဲ့ ကေသမုတ္တိသား ဖြားဆားခွန်နင်၊ လွဉ်ပြုးလွဉ်ပြင်း လွဉ်ဝဲင်းနီဗွေဘုရား ဖုံးနောင်သွ။

ကေသမုတ္တိနီဂုံးနောင်၊ ကာလာမခွန်ခွါဖုံး အောင်းသော့၊ ခင်းလမ်းရော့၊ ရပ်တန်နောင်မ၊ သမဏပြဟ္မဏ (ရဟန်းပုဏ္ဏား) သီး တစွါ၊ တွဉ်တစွါ၊ ဖျော်ခွါခွါ၊ နောင်ကိုနင်သွ။

အစွါမုင်ဖျော်တဲ့ လွဉ်ဟော်သော့တရာ၊ ပြေးသော့လွဝွေသီးဝါးဒဖုံးနောင်သွ။ ကွဲးတွော့ တစွါတွမ်းတစွါနောင်၊ ဝါးဒပွါနီပီလွတောင်းလို့ဝင်။

တစွါဖျော် လွဉ်ဟော်တမျှ၊ တစွါလွဉ်ရီတစားတင် ကေသမုတ္တိသား နားသူးသေတင်း၊ ရဟန်းပုဏ္ဏား အပါ၊ နင်၊ ငင်းနင်၊ မဲဉ်းဟောင်းနဲ၊ ရဟန်းပုဏ္ဏား အပါ၊ နင်၊ ငင်းနင်၊ မဲဉ်းတင်းဟောင်းနဲ စတင်နဲင်းနင်၊ တဲ့ နေးတွမ်းဝွေသီးဉာဏ်၊ ဝွေဖန်းတဒါးတောင်း၊ ယလဲင်းလဲင်းတဲ့ ဝွေဗွေသီး ကဟော်နင်၊ “မွေးမဉ်း၊ မွေးတင်းမဉ်း” ယူမားသံသယ အဝ်းလွနဲင်းနင်ယင်သွ။

ကွပ်ပွိုးနင်မ၊ မခွါကီဗွေဘုရားကကျ၊ မခွါကီကွဲးနီဗွေဘုရားယို ခီဖြောင်ဖြောင်၊ လောင်းစဲင်းစဲင်းကမ၊ အယူဝါဒအမွေး

အမန်း ကအီးဌေးဖန်း အွဉ်းနယ်နှောင်နှင်၊ အင်းဒျား နီဗွေးဘုရာ၊
ယိုလွှမ်း၊ လွှဲနီဗွေးဘုရာယို ပုဂ္ဂိုလ်းလောင်းလင် အဲဉ်ထင်း၊ စင်း
စင်းခါကာ၊ ယွမ်းလွဒျား နီဗွေးဘုရာနောင်သွ။

ကွပ်နောင်မ၊ ငွေသီးလင်းနယ်ပျ၊ နီဗွေးဘုရာ၊ နီဗွေးဘုရာ၊
ကဟော်နယ်ဖေး ငင်းနယ်ထွဉ်း အချက် (၁၀)နှင်၊ တရာမွေးစွဉ်း၊
တရားမွေးစွဉ်း၊ ယံမွေးစွဉ်းနောင်သွ။

နီဗွေးဘုရာ၊ ကဟော်ဖေး ငေါင်းနယ်ထွဉ်း အချက်(၁၀)
ပါဠိဘာသာနောင် -

- ၁။ မာ အနုဿဝေန
- ၂။ မာ ပရမ္မရာယ
- ၃။ မာ ဣတိကိရာယ
- ၄။ မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန
- ၅။ မာ တက္ကဟေတု
- ၆။ မာ နယဟေတု
- ၇။ မာ အာကာရဝိတက္ကေန
- ၈။ မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ
- ၉။ မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ
- ၁၀။ မာ သမဏော နော ဂရု

(တိက၊ မဟာဝဂ္ဂ၊ ကေသမုတ္တိသုတ္တပါဠိ)

၁။ “မာ အနုဿဝေန” ကရိုနောင် -

အနုဿဝေန - ဟွန်ဖိုဇေးလယ်းကျွဲလွှမ်းနောင်၊

မာ (ဂဏှိတ္ထ) - တွမ်းထူးလွမွန်းလဲင်း။

အဓိပ္ပါယ်အချုပ် ။ ။ “ပါ၊အယူးဝါးဒနောင်နောင်၊ ဟွန်ဖို
 နေးလယ်းကွို့၊လွှမ်း၊ တွမ်းထူးထွမ္မုန်း
 ပါ၊အယူးဝါးဒနောင်၊” အဓိပ္ပါယ် လနဲင်းနောင်သွ။

ပါ၊အယူးဝါးဒတမျိုးမျိုး၊ ပါ၊တရာ၊တမျိုးမျိုးနောင်၊ နီနမ်း
 မော့၊ ကျင်သွံ၊စံးဟးတင်း၊ ဟွန်ဟးဖိုနေးကွို့၊လွှမ်း၊ ပေါးဟွန်
 ဖိုနေးကွို့၊လွှမ်းနပ်၊ အယူးဝါးဒ အမျိုးနပ်၊နပ်၊ (တရာ၊အမျိုးနပ်၊
 နောင်၊) တွမ်းထူးထွမ္မုန်း၊ တွမ်းယွမ်းထွမ္မုန်း တလဲင်းချင်၊ ပေါး
 အယူးဝါးဒမားနပ်၊ သံးသရာ၊တဖူးတလီးလုမ်း မော့ဒါးထာ၊ဒုက္ခ၊
 မော့ညဒါး ထာ၊ခိုးလျား။

ခေတ်ယိုခါတဲ့ အယူးဝါးဒဆန်၊ဆန်၊ဆဉ်းဆဉ်း၊ တရာ၊မား
 မားမီးမီး အင်းပေါးနေနေ၊ ယဟန်းသားနောင်၊ ဟွန်လယ်းကွို့၊
 ဝင်၊ပြောင်းလောင်း၊ ဟွန်ဆောင်းလယ်းကွို့၊ ဝင်၊ဒေါ့၊လွင်၊လွှမ်း
 တဲ့ ဆိမ်၊မဲ့ထူးထွမ္မုန်း ပါ၊ဝါးဒ၊ ဟွန်ကျထွမ္မုန်း ပါ၊ထာ၊ယူး၊
 တွိုးဆုင်၊တွေ့၊ တေားဒျားဝါးဒပြာ၊ ထွာဒျားထာ၊ယူးမား၊ ဥစ္စာ၊
 သွမ်းတေင်၊ အခိန်းလို့ခြေင်လွဉ်၊အီနောင်သွ။

ကွပ်နောင်မ၊ ပေါးဟွန်နေးလယ်းကွို့၊လွှမ်းနပ်၊ တွမ်းထူး
 ထွမ္မုန်း ပါ၊အယူးဝါးဒနပ်၊ တွမ်းယွမ်းထွမ္မုန်း ပါ၊အယူးဝါးဒ
 နပ်။

ကျင်သွံ၊စံးဒွိုန်းက၊ ကုသိုလ်းမဉ်းထွာ၊ ချမ်းသားမဉ်းထွာ၊
 အကျိုးမဉ်းအာမ၊ ထူး၊ ပေါးတထွာတင်းကုသိုလ်း၊ ပေါးတထွာ
 တင်းထာ၊ချမ်းသား၊ ပေါးအကျိုးတအံ့ထင်းနပ်၊ ထူးမ္မုန်းတင်း၊
 ယွမ်းမ္မုန်းတင်း၊ ပွေးစင်းဘုရာ၊ နယ်ထွဉ်းသေ၊ခါ၊ နဲင်းနပ်သွ။

၂။ “မာ ပရမ္မရာယ” ကရိုနောင် -

ပရမ္မရာယ - အစဉ်းအဆက် ဒေါလွဉ်ဖိုက္ခိလ္လုမ္ပနံ၊

မာ (ဂဏှိတ္ထ) - တွမ်းထူးလွမ္ပနံလဲင်း။

အဓိပ္ပါယ်အချုပ် ။ ။ “အယူဝါဒ စခေါင်းစခါ မွိုးဖါဒေါလွဉ်
နေးလယ်းက္ခိလ္လုမ္ပနံ၊ မွေးလဲဉ်း၊
မဲဉ်းလဲဉ်း၊ ယူနဲဉ်းနံ၊တင် တွမ်းထူးထွမ္ပနံ၊ တွမ်းထူးပေါဝါဒ
နောင်လဲဉ်း” အဓိပ္ပါယ် လဲနဲဉ်းနောင်သ္မူ။

အယူဝါဒ စခေါင်းစခါ မွိုးဖြားဖါဖြား ကဒေါလွဉ်၊ မွိုးဖါ
ကသ္မုဉ်ဖေးနံ၊ အမွေးပါ၊ အမွေးတမ်းပါ၊ အွိုးအမွေးကိုနောင်၊
မွေးဒျား၊ အွိုးအမားကိုနံ၊ အဝ်းလိုးထူးတမ်း၊ အဝ်းလိုးစူးတမ်း၊
အောင်လိုးပယ်းထို။

ဥပမာ -

စခေါင်းစခါ “လိုမူသီမေးထာနောင်၊ အွဉ်းညဒါးတမ်း၊
အီလွေဟး တလဲင်းချင်၊” အယူဝါဒ အဝ်းလွနဲဉ်းနံ၊တင် လွမ်
လမ်လယ်းက္ခိလ္လုမ္ပနံ၊ အီလွေခေအီလွေနာတဲအဝ်း။

ယင်ဟနံနောင်၊ “ပေါလွေသီထာ၊ ဝင်ဒုံ၊ ဝင်ဆောင်း
တဲနံ၊ ပေါလွေသီထာ၊ တခြာကိုတဲနံ၊ အီသင်ချာဒုံဒါးတမ်း၊
သင်အွဉ်းအလမ်းဒါးတမ်း” အယူဝါဒ အဝ်းလွနဲဉ်းနံ၊တင် လို့
လွင်ဒျားကောင်ခါ၊ အွဉ်းပြားဒျား ဒုံသောင် စတင်စတင် အယူ
ဝါဒ၊ စခေါင်းစခါ၊ အကျိုတထွာတမ်းငါးငါး အယူဝါဒ မားမား

မီးမီးဖုံးနဲင်းနပ်၊ အောင်းထီးအင်းဟူ၍ ဟေးဟေးထား။

အယူဝါဒ စခေါင်းစခါ တထွာတင်းအကျိုး၊ အမျိုးစားနပ်၊
ဖုံးနပ်၊ ယဒုံဒုံတဲ့ပယ်၊ ယနယ်နယ်တဲ့ ထူးသုံတင်းဒွါမ်၊ လိုမူး
သီမေးထား၊ အွဉ်းကားမဲ့နီနီ၊ လေးချား၊ အွဉ်းလွလဲဉ်းချား၊ အထွာ
ခေါ်ထမဲ့၊ ထွာတင်းထမဲ့မဲ့။

လွေသီထားမဲ့ကိုကိုတဲ့ယင်း အီသင်ချာချား အနဲ့၊ သင်၊
အွဉ်းအုံချာချားအလမ်း အင်းလဲဉ်း၊ အထိခွိုက်အမျိုးမဲ့၊ အထိ
ခွိုက်တင်း ထမဲ့မဲ့။

ကွပ်နောင်မ၊ မြိုးဒေါ့စခါ ဖါထုံမော့လဲဉ်း အစဉ်းအဆက်
အင်းလွဉ်လယ်ကျွဲလွယ်၊ နဲင်းနပ်နပ်၊ မွေးလဲဉ်း၊ မဲဉ်းလဲဉ်း၊
စူးအထုံနပ်မ၊ ကျ၊ ထူးဝါဒနပ်မ၊ လေး၊ ပေါးစူးတင်းအထုံ၊
ပေါးသုံတင်းဝါဒနပ်၊ လေးတင်း၊ ခွမ်တဉ်းတွော့ငါးမွှန်း အထုံ၊
သုံခြင်းခြံငါးမွှန်းဝါဒ၊ နေးတွမ်းဉာဏ်၊ နေးတွမ်းထားဝွေးဖန်းတင်
မွေးနဲ့၊ မွေးတင်းနဲ့၊ အကျိုးအင်းနဲ့၊ အကျိုးအဲဉ်ထင်းနဲ့ ယူးဝွေးဖန်း
သော့နဲင်းနပ်၊ မဲဉ်းမွေးတင်းတဲ့ ပယ်ထုံ၊ အကျိုးမဲဉ်းအဲဉ်ထင်း
တဲ့ စူးမွှန်း၊ ထူးမွှန်း၊ မာဟာနဲင်းနပ်အခရာ၊ သေဒါးမွေးဘုရား
ထွဉ်းသေခါနဲင်းနောင်သွ။

၃။ “**ဣတိ ကိရာယ**” ကရိုနောင် -

ဣတိ - နဲင်းယို၊ ကိရ - တဲ့ ၊

ဣတိကိရ - နဲင်းယိုတဲ့လွယ်နောင် ၊

မာ (ဂဏှိတ္ထ) - တွမ်းထူးလွမွှန်းလဲဉ်း။

အဓိပ္ပါယ်အချုပ် ။ ။ “ထီးတင်းတွင်းမဲ့ ‘တဲ့’ နေးလယ်၊
ကျွဲ၊ လျှမ်း၊ နှပ်၊ မွေးလဲဦး၊ မဲဦးလဲဦး၊

ယူးနဲဦးနှပ်၊ တင် တွင်းထူးထွေး၊ တွင်းထူးထွေးပါ၊ ပါ၊ အယူးဝါးဒ
နောင်လဲဦး” အဓိပ္ပါယ်၊ ယူးနဲဦးနောင်သွေ။

ဟွန်လွင်လယ်ကျွဲ၊ ပါ၊ တဖြာဖြာ၊ ဖုတ်၊ တလီ၊ ဆျား၊
ထီးဟူးတင်းတွင်းမဲ့၊ “တဲ့” နေးလယ်ကျွဲ၊ လျှမ်း၊ နှပ်၊ ဟပ်ယူးတမျှ၊
တောင်း၊ ပေါးယူးတမျှ၊ နဲဦးနှပ်နှပ်၊ ပါ၊ အံလဲဦးပျောက်၊ ပါ၊
အံချောက်လ၊ ထိုဒါး။

ခေတ်ယိုခါလဲ့ “တဲ့” အင်းဟွန်ဟေးဟေးထာ။

၁။ “ နီဇွန်ဟပ် အင်းဆု၊ ကွဉ်းနှပ် အီးသင်လွဉ်တဲ့ ”

၂။ “ လို၊ ကအံဒါး ဝင်၊ သက်ဝင်၊ သွဲ လို၊ တဟဲ့တင်း ပတီးသား
ဖုံးနောင်၊ ဘီလူးအီးသင်အံလို့သွေတဲ့ ”

၃။ “ ဗွေဗွန်သူ၊ နှပ်၊ သုံးတင်းသွမ်း၊ သုံးတောင်း သေင်းရောင်၊
သေင်းရား၊ သုံးချား ထီတမျှ၊ လျှမ်းတဲ့ ”

၄။ “ ဝွေဗွေသူ၊ နှပ်၊ ဖေးချဲဂဏန်၊ မဲဦးမွေးစွဉ်းထာတဲ့”
စတင်စတင် “တဲ့” ဖုံး အင်းဟွန်ပြုံးပြင်းထာ၊ “တဲ့” စား
နှပ်ဖုံးနှပ်၊ မွေးနဲ့၊ မွေးတင်းနဲ့ ကရိုးနှပ်၊ စင်းစွဲသေးချား အင်းသေ
လွချား ပငါပရား။

ကွပ်ပျိုးနှပ်မ၊ တထီးတင်းတွင်းမဲ့ ဟွန်လွင် “တဲ့” နေးလယ်၊
ကျွဲ၊ လျှမ်း၊ နှပ်၊ မွေးလဲဦး၊ မဲဦးလဲဦး ယူးနဲဦးနှပ်၊ တင် ပေါးဝင်ရိုး
“တဲ့” လဲ့ ဆိမ်မဲ့ ယူးတမျှစွဉ်း၊ စာသဉ်စာချို ဟဲ့၊ ပိုဟဲ့လီ၊
အွဉ်းလွတ်မွှေးနီ၊ သွယ်ခြံ လွေ၊ ထေ့ပဉ်ဗူးဗူး၊ လွေလူးပဉ်စွဲ၊ စွဲ၊

ယျမ်းတမ္ပိ၊ မွန်းသော့ အငေါင်း၊ ထူးတမ္ပိ၊ မွန်းတင်းသော့ အဝါးဒ၊
ရီထျ၊ ထျ၊ နာနာဒွိန်းက ပုဂ္ဂိုလ်းနဝ်၊ အအံအဝ်း၊ အဒေါ၊ ဖြောင်း၊
အခွမ်အမာ၊ အကံအကျင်၊ ဖုံနဝ်၊ ထွားဖြောင်ဖြောင်၊ ထောင်သွတ်၊
သွတ်၊ ဒွိန်းက၊ အကျို၊ မဉ်းအဝ်းနှောင်၊ နဝ်၊ မ၊ လွေ၊ ထေ့၊ အလျား
မဉ်းဖေနှောင်၊ မ၊ လွေ၊ ထူး၊ ထူးသုံ၊ သော့နဲင်းနဝ်၊ အတာ၊ ဆရာ၊
ဗွေဘုရာ၊ နယ်ထွဉ်းသေ၊ ခါ၊ နဲင်းနဝ်၊ သွ။

၄။ “မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန” ကရို၊ နောင် -
ပိဋကသမ္ပဒါနေန - ဗွန်ပိတန၊ သော့လယ်၊ ကွို၊ ပိဋကတ်
လွမ်၊ နောင်၊
မာ (ဂဏှိတ္ထ) - တွမ်းထူးလွမွန်းလဲင်း။

အဓိပ္ပါယ်အချုပ် ။ ။ “ဗွန်ပိတန၊ သော့လယ်၊ ကွို၊ ပိဋကတ်
လွမ်၊ နဝ်၊ မွေးလဲင်း၊ မဲဉ်းလဲင်း၊ ယူး
နဲင်းနဝ်၊ တင် တွမ်းထူးထွမွန်း၊ တွမ်းထူးမွန်း ပါ၊ အယူးဝါးဒနဝ်၊ လဲင်း”
အဓိပ္ပါယ်၊ လ၊ နဲင်းနောင်၊ သွ။

လိတ်ကျမ်၊ ဂန်း အမျို၊ မျို၊ ကိုနောင်၊ နီဗွေဘုရာ၊ နေတွမ်း
သဗ္ဗညုတဉ်း ကဟော်၊ ထန်းဒါး “ဗုဒ္ဓပိဋကတ္တယ-ဘုရာ၊ ပိဋ
ကတ်သုံဘုံ” နဝ်၊ မ၊ အခွေင်ခံးသွတ်၊ အမွေးအမဲဉ်းသွတ်။

ပညားသျှို ပညားသား အပါ၊ မဲဉ်းတဲယောင်း ကတမ်းဒါး
လိတ်၊ ကထေဒါးကျမ်၊ နဝ်၊ ထွ၊ တင်း နီဗွေဘုရာ၊ လိတ်လွဉ်းလွဉ်း။

ထားယူထား၊ ဝွေးဖန်း၊ ဉာဏ်တဗ္ဗန်ပီတင်းလို့ဝင်၊ တင် ယထွောင်း ထွောင်းနောင်၊ အယူအဆ တဗ္ဗန်ပီတင်းလို့ဝင်၊ တွဲ အင်း၊ ကွပ် နောင်မ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာခန်းတယောင်း တကဲက်ညှီးတင်းလို့ ဝင်၊ အရပ်ကိုနောင်၊ -

“ကေစိ ဝဒန္တိ - ဆရာယင်ဟန်းနပ်၊ အရိုးလွနဲင်းနပ်၊”
စတင်ငေါင်းစားနပ်၊ ပါသော့နပ်၊ သွ။ ကတယ်ထောင်းဒါ၊ ဝါဒ သား၊ ဂိုဏ်းသားဖုံးနပ်၊ နေးတွမ်းအထားယူ (အတ္တနောမတိ) တွဲ ပါအာတန်တင် ခွေလိတ်၊ နာလိတ်၊ ခွေဆရာလိတ်၊ နာဆရာ လိတ်၊ ဂိုဏ်းယိုလိတ်၊ ဂိုဏ်းနပ်လိတ် စတင်နဲင်းနပ်၊ ဖုံး အင်းအာ တန်သွ။

ကသွဉ်လိတ်သားတွဲ အမျိုးယိုသွဉ်ဟး၊ အမျိုးနပ်၊ သွဉ်ဟး တင်း၊ အမျိုးနပ်၊ သွဉ်ဟး၊ အမျိုးယိုနပ်၊ သွဉ်ဟးတင်း၊ ထွာနဲင်း နပ်၊ ဖုံးသွ။

ကွပ်နောင်မ၊ ပေါင်းဟော်ပျ၊ ဝါဒတမျိုးမျိုးတွဲ အယူ၊ ဝါဒနပ်နပ်၊ တွမ်းနီလိတ် ကဲက်ညှီးလို့ဝင်၊ တနာသော့၊ နီလိတ် ကို၊ ဗ္ဗန်ပီတွမ်းခွေကသွဉ်ဟး၊ တစားချင်းတွမ်း ခွေကဒါးလွဉ် ရိုး နဲင်းနပ်၊ တင် ကွပ်ပျိုးလိတ် ဗ္ဗန်ပီလို့ဝင်၊ ပေးနပ်၊ လျှမ်းတွော့၊ မွေး လဲဉ်း၊ ယံလဲဉ်း ယူနဲင်းနပ်၊ တင် တွမ်းထူးထွူမွန်း ပါ၊ အယူဝါဒ နပ်၊ နမ်းမော့ကျင်သိုစံက၊ နေးတွမ်းဉာဏ်၊ ဝွေးဖန်းခူစံက၊ မဉ်းထွာအီကုသိုလ်းမ၊ အကျိုးမဉ်းအင်းမ၊ မဉ်းလ၊ အီထားချမ်း သားမ၊ ထူးသော့၊ နေးသော့၊ လောကီနားကျင်သိုသော့ ကရိုး နောင်၊ ဆရာနီဗွေးဘုရာ၊ နယ်ထွဉ်းသေခါ၊ နဲင်းနပ်၊ သွ။

၅။ “မာ တက္ကဟေတု” ကရိုနောင် -

တက္ကဟေတု - ယူနေးလယ်ကွို့လွမ်းနောင်၊

မာ (ဂဏိတ္ထ) - တွမ်းထူးလွမွန်းလဲင်း။

အဓိပ္ပါယ်အချုပ် ။ ။ “ပါအယူဝါဒနဝ် နဲင်းခွေကယူနဝ်၊
ရမွေးချားဟနဲ ယူလယ်ကွို့နဲင်းနဝ်၊

လွမ်းနဝ်၊ မွေးလဲင်း၊ မဲဉ်းလဲင်း၊ ယူနဲင်းနဝ်တင် တွမ်းထူးထွမ္မုန်း၊
တွမ်းစူးမွန်းပါ၊ ပါအယူဝါဒနဝ်” အဓိပ္ပါယ် လဲနဲင်းနဝ်သွ။

နီလိုသီးယို ထာယူထာစဉ်စာ၊ အဝ်းပငါပရာ၊ ထာယူ
ထာစဉ်စာနဝ်၊ တဖြာတွမ်းတဖြာ၊ ကဗွန်ပီလို့ဝင်တဲ့အဝ်း၊ တဗွန်
ပီတဝ်းလို့ဝင်တဲ့အဝ်း၊ ပါကလွဉ်ဟော်ဒါ၊ အဝါဒ၊ ပါကလွဉ်ပျာဒါ၊
အထာယူနဝ်၊ တွမ်းနီကယူခါ၊ တွမ်းနီကစဉ်စာထွ၊ ဗွန်ပီလို့ဝင်
တဲ့ အေဝ်းဒါ။

ကထင်းဗွန်ပီနဲင်းနဝ်တင် ပါအယူဝါဒနဝ်၊ တွမ်းကယူခါ၊
တွမ်းခွေကစဉ်စာထွနဝ်၊ ဗွန်ပီလဲဉ်းလို့ဝင်၊ ခွေကယူခါ၊ ခွေက
စဉ်စာထွယိုနဝ်၊ မွေးလဲင်း၊ မဲဉ်းလဲင်း ရှိနဲင်းနဝ်တင် ယွယွထူး
ခွိုန်း အယူဝါဒနောင်။

ကယူခါ၊ ကစဉ်စာအတွိုင်၊ ကျင်သုံစံက၊ မာလွဉ်စံ
က၊ လောကနာလွဉ်စံက၊ မဉ်းထွာကုသိုလ်မ၊ အကျိုမဉ်းအဝ်း
မ၊ မဉ်းထွာအီ ထာချမ်းသာမ၊ ထူး၊ ပေါးတထွာတဝ်း ကုသိုလ်၊
ပေါးအကျိုတအေဉ်ထဝ်း၊ ပေါးတထွာအီတဝ်း ထာချမ်းသာနဝ်၊
ထာယူနဲင်းနဝ်နဝ်၊ ပယ်ထိုးသွဉ်ညာညာ၊ ဝါဒစဉ်စာနဝ်နဝ်၊
ပယ်ထိုးသွဉ်မွိုင်မွိုင်၊ စွိုင်ခါမွန်းသကို ဗွန်ထိုဗွေဘုရာ၊ နယ်
ထွဉ်းသေခါ၊ နဲင်းနဝ်သွ။

၆။ “မာ နယဟေတု” ကရို၊နောင် -
 နယဟေတု - ထွားနဲင်းလယ်းကျွဲ၊ အနယ်၊လွှမ်းနပ်၊
 မာ (ဂဏှိတ္ထ) - တွမ်းထူးလွှမ်းလဲင်း။

အဓိပ္ပါယ်အချုပ် ။ ။ “ထွားနဲင်းလယ်းကျွဲ၊ အနယ်၊လွှမ်း
 နပ်၊ မွေးလဲင်း၊ မဲဉ်းလဲင်း၊ ယူးနဲင်းနပ်၊
 တင် တွမ်းထူးလွှမ်း ပါ၊အယူးဝါးဒနောင်၊လဲင်း” အဓိပ္ပါယ် လဲင်း
 နောင်၊သွ။

ထာ၊မာ၊အမျိုးမိုင်းတွဲယပ်း အနယ်၊အဝ်းလွှမ်းလွှမ်း၊ အနယ်၊
 ဖုံးနပ်၊ အမွေးထွင်းချာဒျားတွဲအဝ်း၊ ထူးပါ၊ထာ၊နယ်၊ တွမ်းနီထာ၊
 နယ်၊ ရော်၊လှိုဝင်၊တွဲ အဝ်း၊ ထွားနဲင်းပါ၊ထာ၊နယ်၊တွဲ အဝ်း။

တရာ၊ဖွဲ၊ဆင်းရာ၊တွဲ ကံနယ်၊ကျင်၊နယ်၊ စတင်အနယ်၊ဖုံး
 နဲင်းနပ်၊တွဲ အဝ်း၊ နီလှိုသီးယိုနပ်၊ လွှေထွေဒျား ပုဂ္ဂိုလ်းမဉ်းကျေား
 ကျေား၊ လေားထွေဒျား ပုဂ္ဂိုလ်းမဉ်းတန်တန် ကဲဉ်းအာအာ။

ပုဂ္ဂိုလ်းနပ်၊နပ်၊ အဟော်၊နဲင်းမိုင်း၊ အဒေါ၊နဲင်းမိုင်း၊ အကံ
 နဲင်းမိုင်း၊ အကျင်၊နဲင်းမိုင်း၊ ထွားနဲင်းလွဉ်း၊ ထူးလွဉ်းအနယ်၊ ကဲဉ်း
 အာအာ၊ ကထွားနဲင်း၊ ကထူးလွဉ်းအနယ်၊ နဲင်းနပ်၊ဖုံးနပ်၊ မွေး
 လဲင်း၊ မဲဉ်းလဲင်း ချ၊သွ၊နီ၊ချ၊သ၊ ရှိ၊နဲင်းနပ်၊ တလ၊တောင်း။

ပွိုးထမိုင်းနဲတင် -
 ပုဂ္ဂိုလ်းယင်ဟန်းဟန်းဖုံးနောင်၊ ထွဉ်းကံသက်လွစ် ကားမိုင်း
 နီ၊ ထွဉ်းစိတ်ပတီ၊ကားမိုင်းပတ်၊ လွှောက်၊ပရိသတ်အလှို၊ ပုဂ္ဂိုလ်း

အနယ်၊ဆန်၊ ကယွဉ်းလယ်၊ကျွဲ၊ တွမ်းဂဏန်၊ဖုံးတဲ့ အင်း၊ အနယ်၊
စားနပ်၊ဖုံးနပ်၊ လ၊အိမဂ်ဖိုလ်း၊ တွိုးအိန်ဗ္ဗာန်၊ ထန်းအိ ဝဋ်ဒုက္ခ
တမ္ပေတင်း၊ ကွပ်ပိုးနပ်၊မ၊ ထွားနဲင်းအနယ်၊ နဲင်းနပ်၊လျှမ်းနပ်၊
ယွယွရိုးဒွိန်းက အမွေး၊ အမဲဉ်း။

နေးတွမ်းဉာဏ်း၊ နေးတွမ်း ထာ၊ဝွေးဖန်းတင် ကျင်းသုံးစံ၊
က၊ ပေးရဲလောဘ ဒေါသ မောဟနဲ့၊ ရမာ၊တလာအိ လောဘ၊
ဒေါသ၊ မောဟနဲ့၊ ထွာကုသိုလ်းနဲ့၊ ထွာအကုသိုလ်းနဲ့၊ လ၊ဇ္ဈောင်၊
အိမဂ်ဖိုလ်းနဲ့၊ လ၊ဇ္ဈောင်၊အိတောင်း မဂ်ဖိုလ်းနဲ့၊ စဲင်းစဲတွမ်းဉာဏ်း
ဝွေးဖန်းထွူခါ မဉ်းမာ၊တလာတင်း လောဘ ဒေါသ မောဟမ၊
မဉ်းထွာကုသိုလ်းမ၊ မဉ်းလ၊ဇ္ဈောင်၊အိ မဂ်ဖိုလ်းမ၊ နေးထူးသော့၊
နဲင်းနပ်၊မဉ်းတမ္ပေတင်းနပ်၊ နေးထူးမွှန်း၊ လ၊အိတင်းကုသိုလ်း၊
လ၊အိတင်းမဂ်ဖိုလ်း၊ အနယ်၊သိုးတန်ဒျား၊ ဆရာ၊နီဗ္ဗေဒုရာ၊ နယ်
ထွဉ်းသေ၊ခါ၊ နဲင်းနပ်၊သွ။

၇။ “**မာ အာကာရဝိတက္ကေန**” ကရို၊နောင်၊ -
အာကာရဝိတက္ကေန - ယူ၊ဖြောင်းလယ်၊ကျွဲ၊ အကျောင်း၊
အခရာ၊လျှမ်းနောင်၊၊
မာ (ဂဏ္ဍိတ္တ) - တွမ်းထူးလွမွှန်းလဲင်း။

အဓိပ္ပါယ်အချုပ် ။ ။ “ယူ၊ဖြောင်လယ်၊ကျွဲ၊ အကျောင်း၊အ
ခရာ၊ပေးလျှမ်းနောင်၊ မွေးလဲဉ်း၊ မဲဉ်း
လဲဉ်း၊ ယူ၊နဲင်းနပ်၊တင် တွမ်းထူးထွူမွှန်း ယူ၊ဝါးဒနပ်၊လဲဉ်း”

အဓိပ္ပါယ် လနဲ့ နှိုင်းနှိုင်းနာရ်သွ။

သုန္ဒရမိဒံ ကာရဏံ - အကျောင်းခရားယို ဟပ်ဟယို။

ဝေမေတံ သီယာ - ယိုနပ်၊ ထွာနဲ့ ယိုဟယို သ၊ကို
ယူနဲ့ ဖြောင်လဲးကွို့၊ နဲ့ နှိုင်းနှိုင်းလွမ်း

တင် မွေးလဲဉ်း၊ မဲဉ်းလဲဉ်း ရှိ၊ နှိုင်းနှိုင်းတွေ့၊ ယွယွထူးဒွိုနဲ့ က
အယူဝါးဒနပ်၊ ကယူနဲ့ ဖြောင်ခါဒါ အကျောင်းခရားအတိုင်း ကျင်
သို၊ စံ၊ က၊ မာ၊ လွဉ်၊ စံ၊ က၊ လွှာက်၊ နားစံ၊ က၊ မဲဉ်းထွာကုသိုလ်း
မ၊ အကျို၊ မဲဉ်းအဝ်းမ၊ မဲဉ်းထွာအီထာ၊ ချမ်၊ သားမ၊ ထူးသွာ
အယူဝါးဒနပ်၊ ပေါးတထွာတဝ်းကုသိုလ်း၊ ပေါးအကျို၊ တအဲဉ်
ထဝ်း၊ ပေါးတထွာအီတဝ်း ထာ၊ ချမ်၊ သားနပ်၊ ကယူနဲ့ ဖြောင်ခါဒါ
အကျောင်းခရားနပ်၊ နပ်၊ မွေးတဝ်း၊ မဲဉ်းတဝ်း၊ ထူးမွှန်းတဝ်း ပွေး
စဝ်းဘုရား နယ်ထွဉ်းသေခါ၊ နဲ့ နှိုင်းနှိုင်းသွ။

၈။ **“မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ”** ကရို၊ နောင် -

ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ - တွမ်းနီကနပ်သက်၊ တွမ်းနီကယူ၊
တွမ်းနီကခံးထူးလဲဉ်းရင်၊ ဗွန်ပီ
လယ်းကွို့၊ ဝင်၊ လွမ်းနပ်၊

မာ (ဂဏှိတ္ထ) - တွမ်းထူးလွှာမွှန်းဒွါမ်လဲဉ်း။

အဓိပ္ပါယ်အချုပ် ။ ။ “တွမ်းနီကနပ်သက်၊ တွမ်းနီကယူ၊

တွမ်းနီကခံးထူးလဲဉ်းရင်၊ ဗွန်ပီလဲးကွို့၊
ဝင်၊ လွမ်းနပ်၊ မွေးလဲဉ်း၊ မဲဉ်းလဲဉ်း၊ ယူနဲ့ နှိုင်းနှိုင်းတင် တွမ်းထူးထွ
မွှန်း ပါ၊ အယူဝါးဒနပ်လဲဉ်း” အဓိပ္ပါယ် လနဲ့ နှိုင်းနှိုင်းသွ။

ပါ၊အယူဝါဒသု၊နောင် -

တွမ်းနီကကျမ်း၊ ကနစ်သက်၊ တွမ်းနီကယူ၊ တွမ်းနီကခံ၊
ထူးလဲဉ်းဒုးရင်၊နဝ်၊ ဗုဒ္ဓိလဲဉ်းလို့ဝင်၊တဲ့ယဝ်း ထူးတမျှ၊တမာ၊မွန်း
တဝ်း တလဲဉ်းချင်။

ကျင်၊သုံ၊စံ၊က၊ မာ၊လွဉ်၊စံ၊က၊ လောက၊နာ၊စံ၊က မဉ်းထွာ
ကုသိုလ်းမ၊ အကျိ၊မဉ်းအဝ်းမ၊ မဉ်းထွာအီ ထာ၊ချမ်းသာ၊မ၊
ထူးသွာ အယူဝါဒနောင်။

ပေါးတထွာတဝ်းကုသိုလ်း၊ ပေါးအကျိ၊တအိဉ်ထဝ်း၊ ပေါး
တထွာအီတဝ်း ထာ၊ချမ်းသာ၊နဝ်၊ ထူးမွန်းအယူဝါဒနောင်၊ အဉ်း
သဝ်၊ပယ်းထို၊ဗာ၊ ဆရာ၊နီဗ္ဗေဒ၊ဘုရာ၊ နယ်ထွဉ်းသေ၊ခါ၊နဲဉ်းနဝ်၊
သွ။

၉။ “မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ” ကရို၊နောင် -

ဘဗ္ဗရူပတာယ - ယျမ်းထွိုက်လယ်းကျိ၊လွမ်းနဝ်၊

မာ (ကဏ္ဍိတ္တ) - တွမ်းထူးလွမွန်းဒွန်းလဲဉ်း။

အဓိပ္ပါယ်အချုပ် ။ ။ “ရဟန်းအပါ၊ယိုနောင်၊ ယျမ်းထွိုက်၊
ရဟန်းနဝ်၊အဝ်းနဝ်၊ ဟပ်ထူးထွိုက်၊
ဟပ်ယျမ်းထွိုက်ဒုး ယူးယျမ်းထွိုက်ပေးနဝ်၊လွမ်းတင် မွေးလဲဉ်း၊
မဲဉ်းလဲဉ်း ရှိ၊နဲဉ်းနဝ်၊တွေ့၊ တွမ်းထူးထွမ္မုန်း ပါ၊အယူဝါဒနောင်၊
လဲဉ်း” အဓိပ္ပါယ် လဲ၊နဲဉ်းနောင်၊သွ။

ရဟန်းကယျမ်းထွိုက် ငဝ်းခန်းတယဝ်း ယျမ်းထွမ္မုန်း၊ ထူး
ထွမ္မုန်း တလဲဉ်းချင်၊ ကျင်၊သုံ၊စံ၊ဒွိန်းက၊ မာ၊လွဉ်၊စံ၊ဒွိန်းက၊

လောက၊ နာမံ၊ ခန္ဓိန္ဒြိယံ၊ မဉ္ဇိတ္ထာကုသိုလ်မ၊ အကျိုးမဉ္ဇိတ္ထာအာရုံမ၊ မဉ္ဇိတ္ထာအာရုံ ထာ၊ ခန္ဓိန္ဒြိယံ၊ ထူးသော့နားသော့ အယူဝါဒနာ၊။

ပေါးတထာတဝါး ကုသိုလ်မ၊ ပေါးအကျိုးတအဉ်ထာ၊ ပေါးတထာအာရုံ ထာ၊ ခန္ဓိန္ဒြိယံ၊ ရဟန်းယူဝါဒထွိုက်ငါးခန်းတွဲယာ၊ ရဟန်းယူဝါဒထွိုက် အယူဝါဒခန်းတွဲယာ၊ ထူးမွန်းတဝါး၊ နားမွန်းတဝါး မွေးစပ်ဘုရား နယ်ထွဉ်းသေ၊ ခါး ချင်းနာ၊ သွ။

၁၀။ “မာ သမဏော နော ဂရ” ကရို၊ နော၊ -

(အယံ) သမဏော - ရဟန်းယိုနော၊ ၊

နော - နိ၊ ဂရ - ရိုးသေး၊

သမဏော နော ဂရ - နိကရို၊ သေး ရဟန်းနာ၊ အငါးခန်းတွဲယာ၊ ၊

မာ (ဂဏိတ္ထ) - တွမ်းထူးလွမွန်းဒွါလဲ၊ တွမ်းယွမ်းမွန်း ဒွါ (အငါးခန်း)လဲ။

အဓိပ္ပါယ်အချုပ် ။ ။ “ရဟန်းယိုနာ၊ နိရိုးသေး၊ ရဟန်းယိုအငါးခန်း ဟာနားထူး ယူချင်း

နာ၊ ပေးနာ၊ လွမ်းတင် မွေးလဲ၊ မဲလဲ၊ ရိုးချင်းနာ၊ တွေးတွမ်းထူးမွန်းဒွါ အယူဝါဒ၊ တွမ်းယွမ်းမွန်းဒွါ အငါးခန်းလဲ၊” အဓိပ္ပါယ် လာချင်းနာ၊ သွ။

နိကရို၊ သေး ရဟန်းငါးခန်းတွဲယာ၊ ယွမ်းထွိုက်မွန်း၊ ထူးထွိုက်မွန်း တလဲ၊ ချင်း၊ ကျင်၊ သုံးစပ်၊ ဒွါ၊ မာ၊ လွဉ်၊ စပ်၊ ဒွါ၊ လောက၊ နာမံ၊ ခန္ဓိန္ဒြိယံ၊ မဉ္ဇိတ္ထာကုသိုလ်မ၊ အကျိုးမဉ္ဇိတ္ထာအာရုံမ၊

မဉ်းထွာအီ ထာ၊ချမ်းသာမ၊ ထူးသွော့နေးသွော့ အယူးဝါးဒနဝ်။
 ပေါးတထွာတဝ်းကုသိုလ်း၊ ပေါးအကျိုတအေဉ်ထဝ်း၊ ပေါး
 တထွာအီတဝ်း ထာ၊ချမ်းသာနဝ်၊ နီကရိုးသေး ရဟနံ၊ငဝ်းခန်းတွဲ
 ယဝ်း၊ နီကရိုးသေး ရဟနံ၊အယူးဝါးဒခန်းတွဲယဝ်း ထူးမွန်းတဝ်း၊
 နေးမွန်းတဝ်း ပွေးစဝ်းဘုရာ၊ နယ်ထွဉ်းသေ၊ခါ၊ နဲင်းနဝ်၊သွူ။

ပွေးဘုရာ၊ ငေါဝ်းနယ်ထွဉ်း အချက် (၁၀) ကဗျာ

- ၁။ လို၊ခမ်းလောက - ဝါးဒအာငါး
 ဟွန်ဖိုလွမ်းဒျား - မွေး , မားစဉ်းစာ၊
 ထွားစံ၊ဒွိုန်းက - ယွယွသားသား
 မွေးမ၊ ထူး - ခိုမူး တောင်၊တောင်၊ခါ။ ။
- ၂။ လို၊ခမ်းလောက - ဝါးဒအာငါး
 စဲဉ်းဆက်လွမ်းဒျား - မွေး မားစဉ်းစာ၊
 ထွားစံ၊ဒွိုန်းက - ယွယွသားသား
 မွေးမ၊ ထူး - ခိုမူး တောင်၊တောင်၊ခါ။ ။
- ၂။ လို၊ခမ်းလောက - ဝါးဒအာငါး
 “ယိုတွဲ”လွမ်းဒျား - မွေး , မားစဉ်းစာ၊
 ထွားစံ၊ဒွိုန်းက - ယွယွသားသား
 မွေးမ၊ ထူး - ခိုမူး တောင်၊တောင်၊ခါ။ ။

- ၄။ လိုခမ်းလောက - ဝါးဒအာငါး
 လိတ်ဗွန်လွှမ်းချား - မွေး , မားစဉ်းစာ
 ထွားစံ့ခွိုန်းက - ယွယွသားသာ
 မွေးမ၊ ထူး - ခိုမှု၊ တောင်တောင်ခါ၊ ။
- ၅။ လိုခမ်းလောက - ဝါးဒအာငါး
 ယူးနေလွှမ်းချား - မွေး , မားစဉ်းစာ
 ထွားစံ့ခွိုန်းက - ယွယွသားသာ
 မွေးမ၊ ထူး - ခိုမှု၊ တောင်တောင်ခါ၊ ။
- ၆။ လိုခမ်းလောက - ဝါးဒအာငါး
 ထွားနဲင်းလွှမ်းချား - မွေး , မားစဉ်းစာ
 ထွားစံ့ခွိုန်းက - ယွယွသားသာ
 မွေးမ၊ ထူး - ခိုမှု၊ တောင်တောင်ခါ၊ ။
- ၇။ လိုခမ်းလောက - ဝါးဒအာငါး
 ဖူးဖြောင်လွှမ်းချား - မွေး , မားစဉ်းစာ
 ထွားစံ့ခွိုန်းက - ယွယွသားသာ
 မွေးမ၊ ထူး - ခိုမှု၊ တောင်တောင်ခါ၊ ။
- ၈။ လိုခမ်းလောက - ဝါးဒအာငါး
 နှစ်သက်လွှမ်းချား - မွေး , မားစဉ်းစာ
 ထွားစံ့ခွိုန်းက - ယွယွသားသာ
 မွေးမ၊ ထူး - ခိုမှု၊ တောင်တောင်ခါ၊ ။

- ၉။ လိုခမ်းလောက - ဝါးဒအာငါး
 ယျမ်းထွိုက်လျှမ်းချား- မွေး , မားစဉ်စာ၊
 ထွားစံ့ခွိုန်းက - ယွယွသာသား
 မွေးမ၊ ထူး - ခိုမှုး တောင်တောင်ခါ၊ ။
- ၁၀။ လိုခမ်းလောက - ဝါးဒအာငါး
 ရိုးသေးလျှမ်းချား - မွေး မားစဉ်စာ၊
 ထွားစံ့ခွိုန်းက - ယွယွသာသား
 မွေးမ၊ ထူး - ခိုမှုး တောင်တောင်ခါ၊ ။

× × × × × × × × ×

ဥပေါသထသုတ်

အိုးခတလဲင်း နီဗွေဘုရာ အဝံးသတင်သုံ၊ သာဝတ္ထိခမ်း
 မိုင်းကျောင်၊ ဝိသာခါး ကလူးခါးဒါး ကျောင်ပျသာဒ်ကိုအတွင်း
 တွိုးဥပုသ်နီတနီ၊ ကျောင်းတကားမှုး ဝိသာခါး ဖျော်ထင်းနီဗွေ
 ဘုရာထျတဲင် -

“ဝိသာခါး - မွူးဇွောင်းတိန်းတိန်း အခိန်းတန်ယိုနောင်၊
 နာအဝံးမိုင်းကိုလွဉ်ဟောင်း” နီဗွေဘုရာ၊ ရီနဲင်းနဝ်ထွေတွေး-

“ဩဗွေ - ဟန်းနီယိုနဝ်၊ လာဗွေနီ၊ ဥပုသ်နီတဲင် ခွေ
 သွဉ်း ဆောက်တယ်၊ ဥပုသ်ဗွေဩ” မိုင်းကျောင်၊ လဝ်းချာနဲင်း
 နောင်သွေ။

“ဝိသာဒါးဟေ့ - ဥပုသ်နောင်၊ အဝံးသွံမျိုးနဲင်းယို -

၁။ ဂေါပါလဥပုသ်

၂။ နိဂဏ္ဌဥပုသ်

၃။ အရိယာဥပုသ် (၃)မျိုးယိုသွ။

၁။ “ဂေါပါလကဥပုသ်” ကရိုးနောင် -

တီဖိုးသားဥပုသ် ။

၂။ “နိဂဏ္ဌဥပုသ်” ကရိုးနောင် -

တက္ကတွဉ်ဥပုသ် ။

၃။ “အရိယာဥပုသ်” ကရိုးနောင် -

အရိယာဥပုသ် ။

(တိက၊ မဟာဝဂ်၊ ဥပေါသထသုတ်၊ ပုဒ်မဲ့င်-၇၁)

သျှင်နယ်စင်းထင်းအဝိပ္ပိယံ -

“ဂေါပါလက-တီဖိုးသားဥပုသ်” ကရိုးနောင် - အနဲင်းမဲ့င်၊
နဲတဲင် တီဖိုးသားနောင် ပေါးမွူးဟာဟာ ဝါးသဲင်ဖိုး၊ သဲင်အပ်အမွေး
ထွေတွေ့ အယူးနဲင်းယို -

“ဟန်းနီ - ဖိုးဖိုးနောင်၊ အံးဟးအဆားအရပ်ယို အရပ်
ယို၊ မွူးရောင်နောင်၊ အီးအံးဟးအဆား အရပ်ယို အရပ်ယို”
ယူးနဲင်းနောင်သွ။

အနဲင်းနောင်၊ နေနေ -

ကဆောက်တယ်ဥပုသ် (သီလ)သား ယင်ဟန်းနင်၊ အယူး
နဲင်းယို -

“ဟန်းနီယိုနောင်၊ ခွေအံ့စွဲင်ဟးလဲဉ်း ထာအံ့အမျိုယို၊
မွူးရောင်၊ နောင်၊ ခွေအီအံ့စွဲင်ဟး ထာအံ့အမျိုယို အမျိုယို”
အသ၊ ကို ယူးတော့ဒျားနဲင်းနင်၊ ပါ၊ နောင်၊ နောင်၊ နေးတွမ်းသ၊
အံ့သ၊ အွေ “လောဘ-အဘိဇ္ဈာ” နင်တင် ဟာခြင်ထို၊ စွဉ်းမွူး
တဟး။

ကဗ္ဗိန်ပီ တီဖိုးသားဥပုသ်၊ ကအားထုတ်ဒျားဟေ့ ထာအံ့၊
ကယူးခံးသေ၊ ဟေ့ အထာစွဲင်၊ သ၊ ကိုင်ပေါက်လယ်၊ ကဆောက်
တယ်ဒါး -

ဂေါပါလကုပေါသထော - တီဖိုးသားဥပုသ်နင်၊ ၊

န မဟပ္ပလော ဟောတိ - အကျိုတတန်တင်း။

န မဟာနိသံသော - အကျိုလွှဲဆိုင်၊ ထမိုင်၊ မိုင်၊
တအဲဉ်ထောင်း။

န မဟာဇုတိကော - ကြောင်းစင်လေတောင်း၊
တဖြမ်းဖြူတန်။

န မဟာဝိပ္ပာရာ - ထာမျတ်ထိုကီ တစွမ်၊ လီ
ထင်းတင်း ဗွေစမ်းဘုရာ၊
ဟော်၊ ခါ၊ နဲင်းနောင်၊ သွူ။

တီဇိသား ဥပုသ် ကဗျာ

- * ကတီဇိသား - ယူးထွားလွေ့ဟး
ဟန်းနီအတား - ဇိးဆားဟပ်ရာ၊
မွူးရပ်တားယို - နောင်ကိုလွေ့ချား
ဇိးအံးတား - ယူးဟး စွမ်းဟာဟာ ။
- * ဗြိန်ပီနောင်နေ - ယံသေဥပမား
ကဆောက်တဲးသား - ဖြားဆားအာဖြာ၊
ယဟန်းနောင်ရာ၊ - ကျီစားအံးတား
ကျီတန်တောင်း - ဗွေစပ် ဟော်သေခါ၊ ။
- * ပတီနီပတ် - ဂွေသတ်မွိုင်ငါး
တဆင်းတစိုး - ဟိုးခိုးမွါမာ၊
ပတီအွဉ်လင်း - ပေဉ်ဖင်းထော့ယား
ဟိုးကျိင်းငါး - ဗေင်းပြား ကျီမအာ ။
- * ဟန်းနီထွေသောင် - မွူးရောင်အတား
ပတီနီပတ် - ဂွေသတ်မွိုင်ထား
တဆင်းတစိုး - ဟိုးခိုးဖျင်ချား
အံးထွေဗေင်း - လေနေင်း ကျီမအာ ။
- * နီယွမ်းအံးလွ - ဗုဒ္ဓဘားသား
မဂ်ဖိုလ်နီဗ္ဗန်း - ဝိဉာန်းကျီစား
ဖွီဖိုင်အံးကျား - နောင်စားထားမား
မာမွန်းတပ် - ဗွေစပ် ဟော်သေခါ၊ ။

x x x x x x x x x

“နိဂဏ္ဌာ -တက္ကတွဉ်ဥပုဿ” ကရိုနဝ်၊ အနဲင်းမုင်နဲတင်-
အဆရာတက္ကတွဉ်၊ ထွဉ်ဆောက်တယ်နဲင်းယို-

၁။ တို့ကွဉ်နောင်ထင်၊ အရပ်လစ်ဖဲ၊ ယူးဇနားတရျာမာ၊ ငါ
သူ့အကို ကအဝ်းဒါ၊ သတ္တဝါးဖုံးနဝ်၊ နိစ္စကမာသီမွန်းလုင်း။

၂။ “ခွေယိုနဝ်၊ အရပ်တထွောင်းထွောင်း၊ အခိန်းတခိန်းခိန်း၊
ပါ၊ တဖြာဖြာအတား မာ၊ ဖေးခရားကိစ္စ-ပလိဗောအေဉ်
ထဝ်း” ဒေါ့ငဝ်းနဲင်းနဝ်လုင်း။

၃။ ဗွောင်းလိုလိုခွမ်းလာ၊ အွဉ်းပြိုးလင်၊ ထွဉ်တင် “ခွေနမ်းကို၊
နမ်းထန်း၊ ကွဉ်က၊ ခြိုင်းခြို၊ တမျိုမျိုလိုတဝ်း” ဒေါ့သွာ
ငဝ်းနဲင်းနဝ်လုင်း။

အဆရာတက္ကတွဉ်၊ ထွဉ်ဆောက်တယ်နဲင်းနောင်သွဉ်။

အမုင် (၁) အလ၊ -

တို့ကွဉ်နောင်ထင်၊ အရပ်လစ်ဖဲ၊ (အဖဲမုင်တဲယောင်း)

ယူးဇနားတရျာ၊ မာ၊ ငါလွေသူ၊ (တယူးဇနားနောင်၊ မဉ်းရို၊ ၁၂-
မဲင်းတဲ ယူးဇနားတရျာနဝ်၊ အဝ်းမဲင်းပေါင်၊ တရောင်နီရျာ၊ အဝ်း
အွိုးနီနမ်းယိုတွက်လွေ၊ မဲင်းပေါင်၊ တရောင်နီရျာ၊ မဲင်းပေါင်၊ တရောင်
နီရျာ၊ နီရျာ၊ မာ၊ ငါလွေသူ)။

အွိုးအညာညာကို ကအဝ်းဒါ၊ သတ္တဝါးဖုံးနဝ်၊ နိစ္စကမာသီ
မွန်းလုင်း ရို၊ နဲင်းနဝ်တင် ယူးဇနားတရျာ၊ မာလွဉ်ယို၊ ယူးဇနား
တရျာအကို ကအဝ်းဒါ၊ သတ္တဝါးဖုံးနောင်၊ နိစ္စကမာသီလ၊ ဒျား
အိပ်ပါယ်၊ ထန်းတောနဲင်းနောင်သွဉ်။

ကွပ်နှောင်မ၊ -

သတ္တဝါးအညာညာလောင်းနပ်၊ သမ်းသညင်ဖေး၊ မာသီတင်း၊ တို့သတ္တဝါး အဟေ့ဟေ့လောင်းနပ်၊ သမ်းသညင်တင်းမာသီလအား၊ ယင်ဟန်းနပ်၊ သညင်၊ ယင်ဟန်းနပ်၊ သညင်တင်းနဲင်းနပ်၊ မေတ္တာကရုဏာ တတွင်းညှိတင်းနဲင်းနပ်သွ။

ယင်ဟန်းမာသီလ၊ ယင်ဟန်းမာသီလတင်း နဲင်းနပ်နပ်၊ နီဗ္ဗေဒဘုရား၊ ကဟော်ခါဒါး ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ - သီးလယံယို တထွာနှောင်တင်းနပ်သွ။

တောင်ခါး -

= ပရံ ယောဇနသတန္တိ ယောဇနသတံ အတိက္ကမိတ္တာ တတောပရံ။

(အဋ္ဌကထာပုဒ် ၇၊ မဲ့င် - ၁၉၄)

= ဣတိ ဧကစ္စာနံ ပါဏာနံ အနုဒ္ဒယာယ အနုကမ္မာယ သမာဒပေန္တိ၊ ဧကစ္စာနံ ပါဏာနံ နာနုဒ္ဒယာယ နာနုကမ္မာယ သမာဒပေန္တိ။

(အင်္ဂုတ္တရပါဠိ၊ တိက ပုဒ်-၇၁၊ မဲ့င်-၂၀၆)

အမဲ့င် (၂) အလ၊ -

ပါကဆောက်တယ်သားနပ်၊ အမျိုးအဖါ၊ အပိုအမာ စတင်စားနပ်၊ အင်းအား၊ အမျိုးအဖါတဲ့ ပါယိုနပ်၊ နီပို၊ ဝွေတဲ့ ယိုနပ်၊ ခွေမျိုးဖါ စတင်နဲင်းနပ်၊ သေငါးအားလို့ဝင်။

မိုးမိပိုမာ စတင်ခဲ့ရင်းနင်၊ အင်းချားတင် မာ၊ခရားကိစ္စပလိ
ဗောဓ တမျိုးမျိုးအင်းဟားချားရင်၊ (န အတ္ထိ၊ နပဿတိ) အဲဉ်ထင်း၊
ထီးတင်းကရိုးနင်၊ တမွေးနှောင်တင်း၊ ကွပ်နင်၊မ၊ နီဗ္ဗေဒဘုရားရိုး-

“ဣတိ ယသ္မိံ သမယေ သစ္စေ သမာဒပေတဗ္ဗာ - အင်း
လိုင်းထွင်းဆောက်တယ်ချား အမဲဉ်းတရား၊ အခိန်းနဲင်းယိုသွမ္ပဉ်း
တဲ့ ‘မုသာဝါဒေ တသ္မိံ သမယေ သမာဒပေန္တိ-အခိန်းနဲင်းနောင်၊
ဥပုသ်နီ၊နဲင်းနင်၊နင်၊ ထွင်းဆောက်တယ်တောချား အမားနဲင်းနင်၊
တန်သွမ္ပဉ်း။”

လာဗ္ဗေလာမားစတင် အခိန်းဥပုသ်နီ၊တန်သွမ္ပဉ်းတဲ့ ထွင်း
ဆောက်တယ်ချား အမား၊ မ္ဗုဒ္ဓနီ၊အလောင်းအလင်ထင်းဟ ယိန်း
ထွင်းမားမား၊ ဒေါ၊ခရားအဲဉ်ထောင်း၊ ငင်းအဓိပ္ပါယ် တွိုးလွေ၊ပါ
နဲင်းနင်၊ယင်သွမ္ပဉ်း။”

ဆောက်တယ်မားထာ၊နဲင်းနင်၊ အံးလဲဉ်ထာ၊နဲင်းနင်၊တင်
မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ - သီးလယံယို တထွာနှောင်၊
တင်းနင်၊သွမ္ပဉ်း။”

အမုင် (၃) အလ၊ -

နမ်းကိုနမ်းထန်း ကွပ်က၊မြိုင်းမြို၊ တမျိုးမျိုးလိုင်းတင်း၊ ကွပ်
က၊ခရား မြိုင်းခရားကိစ္စ ပလိဗောဓ-အဲဉ်ထင်းကရိုးကိစ္စ -

“သော တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ဘောဂေ အဒိန္နဿဝ
ပရိဘူတိ - ပါ၊နင်၊နင်၊ အနာ၊နင်၊လဲဉ်းသင်၊ နဲင်းမ္ဗုဒ္ဓရပ်၊တွေ့၊
ထူးတခွန်၊ဝင်၊တမြို၊ သုံ၊ဆောင်းထို၊စွဉ်း”

“ဣဒံ တဿ အဒိန္နာဒါနသ္မိံ ဝဒါမိ - ကသုံ၊ဆောင်းနဲင်း

ယိုနပ်၊ ရိုးဗားထာ၊တခွန်၊တန်ဒျား” ဆရာဗွေဘုရား၊ ဝွေဖန်းခါ၊ နှိုင်းနပ်၊သွ။

နီဗွေဘုရားစိုး စခါသူနပ်၊ က၊တမ်းဆင်၊၊ ကွဉ်တမ်းကွဉ်၊ နိဂဏ္ဌ-တက္ကတွဉ်၊ဖုံးယို အခိုလူး အမူးတန်၊ လို၊ကရိုး၊ ရဟန်း၊မျတ် နှိုင်းနပ်၊တဲ့ အင်းဒျား။

ဝွေ၊သီးယူးနှိုင်းမဲ့င်၊ - ကွဉ်က၊တမ်းခွမ်၊လာ၊တင် လောဘ တရာ၊ဆေ့၊ အယူးတွေ၊နှိုင်းနပ်၊၊ ဖိုးတဲ့ က၊တမ်းဆင်၊တစားစား၊ ပနားတဲ့ ကွဉ်တမ်းကွဉ်၊တမျိုးမျိုးနပ်၊ ဝွေ၊သီးသမ်းရိုးတမ်း ဖိုးပနား နပ်၊တဲ့ ကွဉ်က၊တမ်းခွမ်၊လာ၊ လောဘတရာ၊ဆေ့၊၊ ဝိုင်းတွေ၊လွ ဟိုင်း သမ်းတရိုးတမ်းနှိုင်းနပ်၊။

မဉ်းယူးယွယွနပ်၊ ဟပ်ငခရားတန်ဒျား၊ ချင်းကားခွမ်၊လာ၊ နပ်၊ ဗွေင်၊လို့၊ လွလို့တင် အင်းလီ၊ပငါပရာ၊၊ အမူးတဲ့ ထီးအခို၊ အခိုတဲ့ ထီးအမူး ကိန်းယူးစံ၊မြိုင် ဟိရီဓမ္မ - ထာ၊ဝင်၊သ၊တရာ၊နပ်၊ အင်းဒျာမ်မဲ့င်၊ကို။

- ကွပ်နောင်၊မ၊ နီဗွေဘုရားရိုး -
- = နိဂဏ္ဌ၊ပေါသထော န မဟပ္ပလော ဟောတိ -
 နိဂဏ္ဌ-တက္ကတွဉ်၊ဥပုသ်နပ်၊ အကျိုးအဲဉ်ထမ်း။
 (န မဟပ္ပလော ဟောတိ-နိပ္ပလော၊ အဋ္ဌကထာ-၁၉၄)
- = န မဟာနိသံသော - အကျိုးလွှဲဆိုင်၊ ထမဲ့င်၊မဲ့င်၊အဲဉ်ထမ်း။
- = န မဟာဇုတိကော - ကြောင်းစင်လေတမ်း တဖြမ်းဖြဲတန်။
- = န မဟာဝိပွါရော - ထာ၊မျတ်ထိုကီ တစွမ်းလီထင်းတမ်း ဗွေစမ်းဘုရား ဟော်၊ခါ၊နှိုင်းနပ်၊သွ။

တက္ကတွဉ်ဥပုသ် ကဗျာ

- * တက္ကတွဉ်၊ ရှိုင်း - တဲက်တွိုင်းဥပမာ၊
ညာ၊ သတ္တဝါး - သျောင်းဒျားမမာ၊
အဟေ၊ နောင်အိ - မာ၊ သီဒါးဒျား
တရားတောင်း - လျားစပ် ကျိုမထွာ ။
- * ခွေယိုနောင်ခါ - ပိုမာအတာ၊
ပလိဟေဝ - ကိစ္စထာမာ၊
အဲဉ်ထပ်ရင်ရင် - သျှင်လျှင်တန်ဒျား
ဒေါ့လဲဉ်ငေါင်း - အဲဉ်ထပ် သီးလထွာ ။
- * ခွမ်၊ လာ၊ နမ်းလောင်း - ဗွင်းကြောင်းလွဟး
ထူးဥပုသ်သား - ဖြားဆားအများ
ဥပုသ်အနီ - အုံလီ၊ လို့ဟး
အကျင်းဟး - စောင်းမား သီးလထွာ ။
- * အဲဉ်ထပ်ဆင်၊ ကွဉ် - တက္ကတွဉ်ဆရာ၊
လောဘဆွေငါး - ယူးမားအများ
ကီးညို၊ ခိုမှုး - လွေလူးလွဒျား
ယင်ဟန်းသား - ထန်းဟး ကျိုမအာ ။
- * သေဖိုးပနား - ယူးထွားစံးဟး
ဆင်၊ ကွဉ်၊ အဲဉ်ထပ် - လိုးတပ်းခွမ်၊ လာ၊
လောဘဆွေ၊ နဲင်း - ဝိုင်းလှိုင်းယံနား
သမ်းဝိုင်းတောင်း - အီးလပ်း နဲင်းမိုင်းဟာ ။

- * ခေတ်မော့လင်းခါ - ကထာဟွန်ဗား
 မိဋ္ဌန်းနို့ထမ်း - ခင်းလမ်းအံ့ညာ၊
 အားထုတ်တရာ၊ - ကျိုးစာဘားဝနား
 သွမ်းသုံးချား - အံ့ဖြား ထွိုက်ဟပ်အာ ။
- * တွိုးခေတ်ယိုခါ - ကထာဟွန်ဗား
 မိဋ္ဌန်းနို့ထမ်း - ခင်းလမ်းအံ့ညာ၊
 ဒေဉ်သွမ်းသုံးတမ်း - အေဉ်ထမ်းရောင်းရား
 သုံးထီချား - အံ့ဖြား ဒေါ့ငါငါ ။
- * တွိုးခေတ်ယိုခါ - ကထာဟွန်ဗား
 မိဋ္ဌန်းနို့ထမ်း - ခင်းလမ်းအံ့ညာ၊
 ဒေဉ်သွမ်းသုံးတမ်း - အေဉ်ထမ်းရောင်းရား
 သုံးထီချား - ငမ်းမား တောဘီယာ ။

x x x x x x x x x

“အရိယားဥပုသ်” ကရိုးနောင်၊ -

(က) နေးထားကျိုးစာတင် (ယူးလ၊ဘုရာဂုဏ်းတော့)
 မာစင်ဗွာနွောင်၊ သ၊တမော့လွဲ၊ နောင်သွူ။

မာစင်ဗွာနဲင်းမိုင်းနဲတင် -

အရိယားတပဲ့နပ်၊ အံ့ထားအမ်းယူးလ၊ခွိုးခွိုး၊ ယွိုင်းယွိုင်း၊
 နီဗွေးဘုရာဂုဏ်း၊ ယူးလ၊နဲင်းမိုင်းနဲတင် -

၁။ “နိဗ္ဗေဒဘုရားသုခနဝ - လူလို့ဗျဟွား၊ သတ္တဝါးခိုမှူး၊
ကားကလူးယို၊ ကွပ်ထူးထွိုက်ယံ၊ “အရဟံ”ဂုဏ်း၊ ဘုံ
တန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်ဖဲစ်၊ ကျားစွမ်းစစ်လဲဉ်းသွူ။”

၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါဂုဏ်း

၃။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နောဂုဏ်း

၄။ သုဂတဂုဏ်း

၅။ လောကဝိဒ္ဓဂုဏ်း

၆။ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်း

၇။ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံဂုဏ်း

၈။ ဗုဒ္ဓဂုဏ်း

၉။ ဘဂဝါဂုဏ်း -

ဘုံတန်သွံခမ်း၊ ခင်းလမ်းဖွစ်ဖဲစ်၊ ကျားစွမ်းစစ်လဲဉ်းသွူ”
ယူးလု၊ ချိုးယို၊ ယိုင်းယိုင်း၊ နိဗ္ဗေဒဘုရားဂုဏ်းတေား (၉)ပါးဖုံးနပ်သွူ။

“တဿ တထာဂတံ အနုဿရတောစိတ္တံ - ဗ္ဗေဒဘုရား
ဂုဏ်းတေားယို သုကိယူးလ၊ ဝေဠုသုခနဝ၊ ပဿီဒတိ-စူဠိဗြိုး
ပေး၊ ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-သုရောင်းသုရေတွဲထွာ၊ ယေ စိတ္တဿ
ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟိယန္တိ-သုကတဗောလဲ့အိဒါး ကိလေး
သားဖုံးနပ်၊ ထိုမားထိုစွဉ်းချား” နှိုင်းစွဉ်း ကပသျှူးထို၊ ကတူးယင်၊
ကြောင်းစင်စွဉ်းနှိုင်းနပ်သွူ။

(၁) ကိလေးသားဗြိုးခြ၊ သုတဗောလဲ့ယိုနပ်၊ မာစင်
ဗွာအိတွမ်း တရားဂုဏ်းတေား (၆)ပါးလဲ့လုချား။
မာဗားနှိုင်းမိုင်းနဲတင် -

နီဗ္ဗေဒဘုရား ကဟော်ခါးတရားဖုံးနောင် -

- ၁။ သွာက္ခာတော (ဘဂဝတာ ဓမ္မော) -
နီဗ္ဗေဒဘုရား ဟော်သေခါးတဲတဲဝါး အယံစားတန်ဖုံးချား၊
- ၂။ သန္တိဋ္ဌိကော - နီဗ္ဗေဒဘုရားနမ်းကိုးတင်း သေထီးခါး
တရားဖုံးချားသွ။
- ၃။ အကာလိကော - အခိန်းညထို၊ အကျိုးနန်းဖေးမွေး
တင်း၊ (ကျင်းမွေးယိုခါ အကျိုးဖေး
မွိုင် ယိုခါချား)သွ။
- ၄။ ဟိပဿိကော - “လွင်စံယိုဟဲ့၊ ထွားစံကျင်းစံတရား
ယိုလဲင်း” ရှင်းဟန်ဆွှားကတဲ၊ ဖစ်
ဟဲ့၊ ပွန်းစွဉ်းဝင်း နဲင်းနပ်သွ။
- ၅။ ဩပနေယျိကော - သကိုယူးလ၊ အွဉ်းမွှ်၊ ခြ၊ နမ်းလောင်း
ကီ အဝ်းလိုးအိပါသေးသေးစွဉ်းနပ်၊
သွ။
- ၆။ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထီးသေဗား၊ ခံးစားဗား ဖွော်ဖွော်မွဉ်၊
မွဉ်ချား၊ ပငါပရားချားသွ။
ယူးလ၊ ရွှါ၊ ရွှါ၊ ယွိုင်၊ ယွိုင်ခါ၊ တရားဂုဏ်းတေား (၆)ပါ၊ နဲင်း
နပ်တင် -
“တဿ ဓမ္မံ အနုဿရတော စိတ္တံ - တရားဂုဏ်းတေား
ယို သကိုယူးလ၊ ဝေဠုသု၊ နပ်၊ ပဿိတိ - စူ၊ ဖြိုးပေး”၊
“ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - သရောင်းသရေတဲထွာ”

“ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ၊ တေ ပဟိယန္တိ - သ၊က
တဗောလ္လံအိဒါ၊ ကိလေသနာမုနာ၊ ထိုမာထိုစွဉ်းဒျား” နှိုင်းစွဉ်း
ကဒ္ဒုထို၊ ခြူးခြီးနာသု။

(ဂ) ကိလေသနာမုနာ၊ သ၊တဗောယိုနာ၊ မာစင်ဗ္ဗာ
အိတွမ်း သံဃာနုဏ်းတော၊ (၉)ပါ၊တွဲ လ၊ဒျား၊
မာဗားနှိုင်းမုင်၊နဲတင် - နီဗ္ဗေဒုရာ၊ တပဲ့သံဃာနာ အရိယာ
ပုဂ္ဂိုလ်းမျတ် (၈)မျိုးသု၊နာ -

- ၁။ သုပ္ပဋ္ဌိပန္နော - နီဗ္ဗေဒုရာ၊ တပဲ့သံဃာနာနာ၊
အကျင်၊ဟောဝ်ငါးနာသု။
- ၂။ ဥဇ္ဈပ္ပိပန္နော - နီဗ္ဗေဒုရာ၊ တပဲ့သံဃာနာနာ၊
အကျင်၊စွို၊စွဉ်းဒျားနာသု။
- ၃။ ဉာယပ္ပိပန္နော - နီဗ္ဗေဒုရာ၊ တပဲ့သံဃာနာနာ၊
ကျင်၊ဒျား နီဗ္ဗာန်တားနာသု။
- ၄။ သာမိပ္ပိပန္နော - နီဗ္ဗေဒုရာ၊ တပဲ့သံဃာနာနာ၊
ဖေးနေးကလောက၊ငမ်းတွမ်း ဝင်၊ထာ၊
ရိုးသေးမု၊နာ၊ ကျင်၊ဒျားနာသု။
- ၅။ အာဟုနေယျော - နီဗ္ဗေဒုရာ၊ တပဲ့သံဃာနာနာ၊
ထာ၊လူအဝ်းညာ၊ ထူးလွဉ်းဖုံယို ခံထူး
ထွိုက်ဒျားနာသု။
- ၆။ ပါဟုနေယျော - နီဗ္ဗေဒုရာ၊ တပဲ့သံဃာနာနာ၊
တခြို့ကမာဖေး ထဉ်းတားဖုံယို ခံထူး
ထွိုက်ဒျားနာသု။

- ၇။ ဒက္ခိဏေယျော - နိဗ္ဗေဒဘုရား တပဲ့သံဃာနောင်၊
ထားလူမျှတ် ထားလူမဲ့ဦးဖုံးယို
ခံထူးထွိုက်ဒုားနောင်သွ။
- ၈။ အဉ္ဇလီကရဏီယျော - နိဗ္ဗေဒဘုရား တပဲ့သံဃာနောင်၊
ဝိုင်းထွိုက်ဒုား တွမ်းဂူဝိုင်းနောင်သွ။
- ၉။ အနုတ္တရံ ပုညဓေတ္တံ လောကဿ - နိဗ္ဗေဒဘုရား တပဲ့သံဃာနောင်၊
ဗုဒ္ဓပီစွဉ်းလင်း၊ သေခိုးခိုးစွဉ်းသွို့၊
ခြံ၊ ရဲသော့ကုသိုလ်းတာ၊ ဟံး
ယားအယံသွတ်နောင်သွ။

ယူးလ၊ခွါ၊ခွါ၊ယှိုင်းယှိုင်းဒါး ဗွေသံဃာဂုဏ်းတေား(၉)ပါ၊
နဲင်းနင်တင် -

“တဿ သံဃံ အနုဿရတော စိတ္တံ - ဗွေသံဃာဂုဏ်း
တေားယို သ၊ကိုကယူးလ၊ ဂွေသ၊သူနင်၊ ပသီဒတိ-စွ၊ဦးပေး”

“ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - သ၊ရောင်းသ၊ရေတဲ့ထွာ”

“ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ၊ တေ ပဟိယန္တိ - သ၊က
တဟေ့လဲ့အီဒါး ကိလေးသားဖုံးနင်၊ ထိုမားထိုစွဉ်းဒုား” နဲင်းစွဉ်း
ကပဆူစင် ခွမ်းလာနောင်သွ။

(ဃ) ကိလေးသားဗျိုသော့ သ၊တဟေ့ယိုနင်၊ မ၊စင်ဗွာ
အီတွမ်း သီးလတဲ့လ၊ဒုား၊ မ၊ဗားနဲင်းမိုင်းနဲတင်-
ကထင်းယူးချာ ဂွေသီးနမ်းသီးလနင်၊ -

- = အခဏ္ဍာနိ - တထိုထိုတောင်း ၊
- = အစ္ဆိဒ္ဓါနိ - တတိုထိုတောင်း ၊
- = အကမ္မာသာနိ - တလိုင်ထိုတောင်းတင် -

“တဿ သီလံ အနုဿရတော စိတ္တံ - တကုင်ထိုတင်း
 ဂွေသီးလယို သုကိယူလု ဂွေသုသူနု၊ ပသီဒတိ-စူဠိပေး”

“ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - သုရောင်းသုရေတွဲထွာ”

“ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ၊ တေ ပဟိယန္တိ - သုက
 တဗျေလဲ့အီဒါ၊ ကိလေးသားဖုံးနု၊ ထိုမားထိုစွဉ်းချား” နှိုင်းစွဉ်း
 ကဒ္ဓုတ်စင်ထို တမွန်းနောင်သွ။

(င) ကိလေးသားဗျို့သော့ သုတဗျေယိုနု၊ မာစင်ဗွာ
 အီတွမ်း သူတော့ကောင်တရာ (၅)ပါ (သဒ္ဓါ၊
 သီးလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ)တဲ့ လုချား။

မာဗားနှိုင်းမိုင်နဲတင် -

သူတော့ကောင်သီး ကတိုးထင်းဒါ၊ လူသီးခမ်းသူနု၊-

သဒ္ဓါ - ကွပ်ယျမ်းအံ့ ဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃာ၊ ကံ၊
 ကံအကျိုး။

သီးလ - ကွပ်ထိန်ခါနမ်း ကမ်းခါ၊ ဖြောင်း သီးလကြောင်းစင်
 အောင်း။

သုတ - နာဗားတရာဓမ္မ ဗဟုသုတအောင်း။

- စာဂ - ဖေးစွဉ်းစားဂ ထာ၊လူးဒါးနအောင်
- ပညာ - ကုသိုလ်း၊ အကုသိုလ်း ဟင်ကိုင်နီဗား ထာ၊သေနား အောင်။

ကွပ်သူတော့ကောင်၊ တရာ၊ငတ်၊ပါ၊ယိုအမ်းမ၊ ဝေ့သီး တွိုးထင်းလ၊ လူးသီးခမ်း၊ ခွေနှမ်းကိုယိုတဲ့ သူတော့ကောင်၊တရာ၊ ငတ်၊ပါ၊ယို အင်းသေ့၊ခါ၊လဲဉ်းနေနေ၊ ယူးသူတော့ကောင်၊ တရာ၊ ငတ်၊ပါ၊ အင်းလဲဉ်းနဲဉ်းနပ်၊တင် -

“သဒ္ဓန္တ သီလဉ္စ သုတဉ္စ ပညဉ္စ အနုဿရတော စိတ္တံ - သဒ္ဓါး သီးလ သုတ စာဂ ပညာ သူတော့ကောင်၊တရာ၊ငတ်၊ ပါ၊ယို သ၊ကိုယူးလ၊ ဝေ့သ၊သူ၊နပ်၊ ပသီဒတိ-စူ၊ဖြိုးပေး”

“ပါမောဇ္ဇ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - သ၊ရောင်းသ၊ရေ၊တဲ့ထွာ”

“ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ၊ တေ ပဟိယန္တိ - သ၊က တဟေ့လဲ့အီဒါ၊ ကိလေးသားဖုံးနပ်၊ ထို၊မားထို၊စွဉ်းချား”နဲဉ်းစွဉ်း ခံ၊လော့စလွဉ် - ရွဉ်လော့စသပ်၊ စင်ဖြိုးကြောင်းကြ၊စွဉ်းနဲဉ်းနပ်၊ သွ။

(စ) ထူးဥပုသ်သီးလ ယံကျသေးချား အရိယားတပဲ့၊ သီးလသားနပ်၊ ယူးဆင်းချင်းနဲဉ်းယို - ဗွေးရဟန္တာ သီးသူ၊နောင်၊ တစိုးတသက်စွဉ်း -

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ ပဋိပိရတနာ -
မားသီတင်းဝင်၊သက်
- ၂။ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိပိရတာ -

- ထူးတခွန်တမ်း ဝင်တမြို့၊
- ၃။ အဗြဟ္မစာရံ ပဟာယ ဗြဟ္မစာရီ -
ပယ်းတိုအကျင်၊မူးခို ကျင်၊ချားအကျင်၊တိုမျတ်
- ၄။ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတာ -
ဒေါ၊လိန်းဒေါ၊လဲဉ်တမ်းထာ၊
- ၅။ သုရာမေရယမဇ္ဇ ပမာဒဋ္ဌာန ပဋိဝိရတာ -
အွ၊တမ်းဒဲဉ်ဒပ်သူရား (ဆွဉ်းဒါးတမ်း ယာဖြေင်း၊ ယာဗွာ၊
ယာမ)
- ၆။ ဝိရတာ ဝိကာလ ဘောဇနာ -
မွူးခွယ်မာ၊ငါ အံးတမ်းဒဲဉ်ဟာ
- ၇။ နစ္စ ဂီတ ဝါဒိတ ဝိသူက ဒဿန မာလာဂန္ဓ ဝိလေပန
ဓာရဏာ မဏ္ဍာန ဝိဘူသနဋ္ဌနာ ပဋိဝိရတာ -
ကျူးထာ၊ တချင်၊ငမ်း ဒုံးအူ ထွားဇာတ် ချ၊ကမ်း ဒင်းမွန်း
မြိုင်းတရေ၊နမ်းဖုံးနပ်၊ မာ၊တောင်း
- ၈။ ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ ပဋိဝိရတာ -
ခင်းလမ်းတို ခင်းလမ်းမျတ်နောင်၊ အံ့တမ်း။

“ခွေတဲ့ ထွားနဲင်းက ပွေးရဟန္တာသီးမ၊ ခွေမဉ်းထွားနဲင်း
ရဟန္တာသီးနပ်၊ တွမ်းခွေကဆောက်တယ်းထွူ ဥပုသ် (တွမ်းခွေ
ကဆောက်တယ်းနဲင်းနဲင်းဥပုသ်)နပ်၊ ဗုန်ပီလို့ဝင်၊ဟယို”သ၊ကို
ယူးနဲင်းနပ်၊သွူ။

အရိယာဥပုသ် အချုပ်နောင် -

- (က) ယူလျာ၊ ဘုရားဂုဏ်တော်
- (ခ) ယူလျာ၊ တရားဂုဏ်တော်
- (ဂ) ယူလျာ၊ သံဃာ့ဂုဏ်တော်
- (ဃ) ယူလျာ၊ သီလကဲ့သို့တော်
- (င) ယူလျာ၊ နှစ်ကို သူတော်ကောင်းတရားအပ်
- (စ) ထွားနဲ့ခြား၊ ဗွေရဟန္တာသီး အကံအကျင့် ။

- = ဧဝံ ခေါ် ဝိသာခေ အရိယုပေါသထော ဟောတိ -
“ဝိသာခါးဟေ - အရိယာဥပုသ်နံ၊ အထွာနဲ့နံ၊ သွ။ ။
- = ဧဝံ ဥပပုတ္တော ခေါ် ဝိသာခေ အရိယုပေါသထော -
ဝိသာခါးဟေ - မဉ်းဆောက်တယ်လွဉ်းမွေးမွေး အရိယာဥပုသ်နဲ့ယိုနံ၊ -
- = မဟပုလော ဟောတိ -
အကျိုးတန်မွေးစွဉ်းထား ၊
- = မဟာနိသံသော -
အကျိုးလွှဲချာ အာမွေးစွဉ်းထား ၊
- = မဟာဇုတိကော -
ကြောင်းစင်လေထင် အရောင်းတင်မွေးစွဉ်းထား” နိဗ္ဗေဒဘုရား အားမခံမေးစွဉ်း တျက်တျက်နဲ့နောင်သွ။ ။

x x x x x x x x x x

အရိယာဥပုသ် ကဗျာ

- (က) ကဟင်္ဂအားထုတ် - ဥပုသ်အရိယာ
 ယူဒုဘရာဂုဏ်း - အားရုံးစွိုင်းခါ၊
 မာကြောင်းစင်လ၊ - သကီလေးသာ၊
 ကျိုတန်ငါး - ဟော်ချား ဗွေဘုရား ။
- (ခ) ကဟင်္ဂအားထုတ် - ဥပုသ်အရိယာ
 ယူတရာဂုဏ်း - အားရုံးစွိုင်းခါ၊
 မာကြောင်းစင်လ၊ - သကီလေးသာ၊
 ကျိုတန်ငါး - ဟော်ချား ဗွေဘုရား ။
- (ဂ) ကဟင်္ဂအားထုတ် - ဥပုသ်အရိယာ
 ယူသံဃာဂုဏ်း - အားရုံးစွိုင်းခါ၊
 မာကြောင်းစင်လ၊ - သကီလေးသာ၊
 ကျိုတန်ငါး - ဟော်ချား ဗွေဘုရား ။
- (ဃ) ကဟင်္ဂအားထုတ် - ဥပုသ်အရိယာ
 ယူသီလကြောင်း - သရောင်းစွိုင်းခါ၊
 မာကြောင်းစင်လ၊ - သကီလေးသာ၊
 ကျိုတန်ငါး - ဟော်ချား ဗွေဘုရား ။

- (င) ကဟင်္ဂအားထုတ် - ဥပုသ်အရိယာ၊
 ဗွေခိုင်းဟူန်ပျော၊ - သူတော့တရာ၊
 မာကြောင်းစင်လ၊ - သကီလေးသာ၊
 ကျိုတန်ငါ၊ - ဟော်၊ ချာ၊ ဗွေဘုရား ။
- (စ) ကဟင်္ဂအားထုတ် - ဥပုသ်အရိယာ၊
 ထွာရဟန္တာ၊ - ကျင်ဒါနောင်ရာ၊
 မာကြောင်းစင်လ၊ - သကီလေးသာ၊
 ကျိုတန်ငါ၊ - ဟော်၊ ချာ၊ ဗွေဘုရား ။
- * မဂ်ဖိုလ်မိဋ္ဌာန်၊ - နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊
 ယံဖေးကလ၊ - အဉ္စိသကုဗ္ဗိစာ၊
 ကဟင်္ဂအားထုတ် - ဥပုသ်အရိယာ၊
 ယံသုံထူး - ခိုမှု၊ စွမ်းဖြာဖြာ ။
- * မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၊ - နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊
 ယံဖေးကလ၊ - အဉ္စိသကုဗ္ဗိစာ၊
 ဒါန သီးလ - ယံကျ ဘားဝနာ၊
 နှစ်မာဟ၊ - ချမ်းသာ၊ ယံထွာအာ ။

x x x x x x x x x

အရက္ခိတသုတ်

အိုးခဲတလဲင်း နီဗွေဘုရားဟော၊ ဖေး အနားထပ်ဏ်းသဋ္ဌေ
နဲင်းယို -

“ကျောင်းတကာ အနားထပ်ဏ်းသဋ္ဌေဟွေး - ပေါးတ
ထိန်ခါတင်းသုနောင် -

- နမ်းထားမာနပ်တဲ တွမ်းတထိန်ခါတင်းပီဝင်၊
- ဖြောင်းထားဒေါနပ်တဲ တွမ်းတထိန်ခါတင်းပီဝင်၊
- သုထားကျမ်းနပ်တဲ တွမ်းတထိန်ခါတင်းပီဝင်၊

ဥပမာ -

လမ်းယို ပေါးတသုခါတင်းနပ် -

- ကြွဉ်တဲ အရဲအဲဉ်ထင်း၊ ခမ်းလော့စောင်း ၊
- တန်တဲ အရဲအဲဉ်ထင်း၊ ခမ်းလော့စောင်း ၊
- ထာဆောင်းတဲ အရဲအဲဉ်ထင်း၊ ခမ်းလော့စောင်းနပ်သွ။

အနဲင်းနပ်နေနေ ပေါးတထိန်ခါတင်း (ကာယကံ) နမ်း
ထားမာနပ် ကိလေးသာ စောင်းလို့ချား။

ပေါးတထိန်ခါတောင်း (ဝစီကံ) ဖြောင်းထားဒေါနောင်
ကိလေးသာ စောင်းသော့လို့ချား။

ပေါးတထိန်ခါတောင်း (မနော်ကံ) သုထားကျမ်းနောင်
ကိလေးသာ စောင်းလို့ချား။

ခမ်းကလော့စဝ်းဒါ၊ ကြွဉ်တန်၊ ထာဆောင်းပုံနဝ်၊ ကြွဉ်တွဲ
ဖြင်း၊ တန်တွဲဖြင်း၊ ထာဆောင်းတွဲဖြင်းထိုလို့နောင်သွ။

အနဲင်းနောင်နေနေ -

ကိလေးသား၊ ကဗားစဝ်းထိုဒါပါနဝ်၊ ကာယကံး - နမ်း
ထာမာနဝ်တွဲဖြင်း၊ ဝစီကံး - ဖြောင်းထာဒေါတွဲဖြင်း၊ မနော်၊
ကံး - သထာမာနဝ်တွဲဖြင်းထိုလို့ (ကိုင်ထိုလို့)နဝ်သွ။

လို့ထာမာကိုင် (ကာယကံးကိုင်၊ ကံးညမ်း)

လို့ထာဒေါကိုင် (ဝစီကံးကိုင်၊ ကံးညမ်း)

လို့ထာကျမ်းကိုင် (မနော်ကံးကိုင်၊ ကံးညမ်း) မဉ်းသီနဝ်၊
တို့လွေ့နောင်တဝ်း အဟင်၊ (တို့လွေ့ဗားဒျား ဒုဂ္ဂတိဘဝ ခင်း
လမ်းဒုက္ခနောင်သွ။)

(တိက၊ သမ္မောဓဝဂ္ဂ၊ ပုဒ်-၁၁၀)

ထိန်ခါတောင်းသ၊ ကဗျာ

- * သယိုနောင်ရာ - ထိန်ခါယင်ငါး
ထိန်ခါအေဉ်ထင်း - ယံတင်းထာမာ
ထိန်ခါတင်းဖြောင်း - မကြောင်းသတား
ကိလေးသား - ဖေးအား စောင်းလို့ပါ ။
- * ယံဖေးသေစင်း - ထေထင်းဥပမား
လမ်းယိုတရောင်း - သတင်းနောင်ရာ
ကြွဉ်တန်ထာဆောင်း - ယိုသင်းနောင်ဝါး
စောင်းလို့ဟား - ထို့ပြား ဖြင်းငါငါ ။
- * ဗွန်ဝီနောင်နေ - ယံသေဥပမား
နမ်းဖြောင်းယိုသ - အွဉ်းစွနောင်ရာ
လွဉ်ဟုံစောင်းလ - သကိလေးသား
နမ်းသဖြောင်း - ကိုင်ကြောင်း ဖြင်းငါငါ ။
- * ထာမာဖြောင်းဒေါ - ကျမ်းသော့ကိုင်ပြား
ဖြင်းလို့မခံ - ကိုင်ကံးသွံပါ
ခန္ဓာကိုင်လီ - မဉ်းသီလွေဟား
ဘဝဖျိုး - ဖြဲဖျိုး ဒုက္ခအာ ။

× × × × × × × × ×

ကျောင်းတကာ အနာထပိဏိသဋ္ဌေဟေ -

ပေါးထိန်ခါသနောင် -

- နမ်းထားမာနောင်တွဲ တွမ်းကထိန်ခါပိဝင်၊ ၊
- ဖြောင်းထားဒေါနောင်တွဲ တွမ်းကထိန်ခါပိဝင်၊ ၊
- သထာကျမ်းနောင်တွဲ တွမ်းကထိန်ခါပိဝင် ။

ဥပမာ -

လမ်းယို ပေါးသခါနောင် -

- ကြွဉ်တွဲ အသအဝ်းရဲခါ၊ ခမ်းစမ်းလတမ်း ၊
- တန်တွဲ အသအဝ်းရဲခါ၊ ခမ်းစမ်းလတမ်း ၊
- ထာဆင်းတွဲ အသအဝ်းရဲခါ၊ ခမ်းစမ်းလတမ်း ။

အနဲင်းနောင်နေနေ -

ပေါးထိန်ခါ (ကာယကံး) နမ်းထားမာနောင် ကိလေးသား
စောင်းသော့လတောင်း။

ပေါးထိန်ခါ (ဝစီးကံး) ဖြောင်းထားဒေါနောင် ကိလေးသား
စောင်းသော့လတောင်း။

ပေါးထိန်ခါ (မနော်ကံး) သထာကျမ်းနောင် ကိလေးသား
စောင်းသော့လတောင်း။

ခမ်းတလော့စောင်းတမ်း ကြွဉ်တန်၊ ထာဆင်းဖူးနောင် ကြွဉ်
တွဲဖြင်းတမ်း၊ တန်တွဲဖြင်းတမ်း၊ ထာဆင်းတွဲဖြင်းတမ်းနောင်သွ။

အနုဉ်းနောင်၊နေနေ -

ကိလေးသာ၊ တဗားစောင်းလှတင်း ပါနုရ်၊ ကာယကံး-
နမ်းထားမာနုရ်တဲ့ ဖြင်းတင်း၊ ဝစီကံး - ဖြောင်းထားဒေါနုရ်
တဲ့ ဖြင်းတင်း၊ မနော်ကံး - သာထားကျမ်းနုရ်တဲ့ ဖြင်းတင်း၊
(ဟောင်လို့ဒျား) နောင်သွ။

လို့ထားမာဟောင် (ကာယကံးဟောင်)

လို့ထားဒေါဟောင် (ဝစီကံးဟောင်)

လို့ထားကျမ်းဟောင် (မနော်ကံးဟောင်)

မဉ်းသီနောင်၊ တွိုးလွေ့နောင်ဒျားအဟောင် (သုဂတိဘဝ၊ ခင်း
လမ်းသုခ) သူသွ။

(တိက၊ သမ္မောဝေဂ္ဂ၊ ပုဒ်-၁၁၀)

လင်္ကာ -

- နမ်းယိုတွမ်းသ၊ ၊ သ၊အထျ၊ ၊ သ၊ယိုကောအွဉ်ငါ ။
- သ၊ယိုတဗား ၊ ထိန်မဉ်းဒါး ၊ ချမ်းသားနမ်းကျိုထွာ ။
- သ၊ယိုတဗား ၊ သွဉ်မဉ်းဒါး ၊ ချမ်းသားသ၊ကျိုထွာ ။

(တောင်ခါ -

လို့ကစွယ်ဒင်၊ ကစွယ်ဘီယာ၊ ကစွယ်ပြူး၊ ကစွယ်၊
ယာထူ၊ ယာဖြင်း၊ ယာဗွာ၊ ယာမဖုံးနောင်တဲ့ လွှောက်လောဘ
အလိုမုဒျား၊ မဉ်းနွောင်သ၊နုရ်၊ ဖျတ်လ၊ဒျားနောင်သွ။)

ထိန်ခါတောင်းသ၊ ကဗျာ

- * သယိုနောင်ရာ၊ - ထိန်ခါယဝ်ငါး
ထိန်ခါလျာ - ယံငါးထာမာ
ထိန်လပါဖြောင်း - ဗွာကြောင်းသတာ
ကိလေးသာ - စောင်းဟာ လတမ်းခြာ ။
- * ယံဖေးသေစင်း - ထေထင်းဥပမာ
လမ်းယိုတဟာ - သာဒျာဟောင်ရာ၊
ကြွဉ်တန်ထာဆင်း - ယိုသောင်းနောင်ငါး
စောင်းမလ - အသ၊ အောင်းရဲခါ ။
- * ဗွန်ပီနောင်နေ - ယံသေဥပမာ
နမ်းဖြောင်းယိုသ၊ - ထိန်လသေခါ၊
လွဉ်ဟုံမလ - သကိလေးသာ
နမ်းသဖြောင်း - ခွေင်းကြောင်း ဖြင်းမထွာ ။
- * ထာမာဖြောင်းဒေါ - ကျမ်းသော့ဟင်ငါး
မဖြင်းခွေင်ခံ - ဟင်ကံသွံပါ၊
ခန္ဓာကိုင်လီ - မဉ်းသီလွေဟာ
ဘုံဟောင်ရောင်း - ထိုကြောင်း သုခအာ ။

x x x x x x x x x x

ပဌမသံဝါသသုတ်

အိုးခဲတလဲင်း သဋ္ဌေတမာဝါ၊ ဖျော်လွင်နီဗ္ဗေဘုရာ၊ ထျှတင်
နီဗ္ဗေဘုရာ၊ ဟော်ဖေးတရာ၊ နဲင်းယို -

“သဋ္ဌေနီဗြာ၊ တမာဝါသီးဟွေး -

တေားလမ်းအံညီ၊ လို့ဝင်၊ နောင်၊ အင်းလစ်၊ ခမ်း၊ သွ။ လစ်၊
ခမ်း၊ ကရို၊ နောင် -

၁။ လို၊ ခိုဟင်တင်း တွမ်းလို၊ မှူးဟင်တင်း တေားလမ်းအံညီ၊ လို့ဝင်။

၂။ လို၊ ခိုဟင်တင်း တွမ်းလို၊ မှူးဟင် တေားလမ်းအံညီ၊ လို့ဝင်။

၃။ လို၊ ခိုဟင်တွမ်း လို၊ မှူးဟင်တင်း တေားလမ်းအံညီ၊ လို့ဝင်။

၄။ လို၊ ခိုဟင်တွမ်း လို၊ မှူးဟင် တေားလမ်းအံညီ၊ လို့ဝင်။

အောင်းလစ်၊ ခမ်း၊ နဲင်းနပ်၊ သွ။

(စတုတ္ထ၊ ပုညာဘိသန္ဓဝဂ်၊ ပုဒ်မုင်-၅၃)

သျှင်၊ နယ်စင်းထင်း အဝိပျါယံ -

လို၊ ခိုဟင်တင်း တွမ်းလို၊ မှူးဟင်တင်း “ဟင်တင်း” ကရို၊ နပ်၊
နီဗ္ဗေဘုရာ၊ ကဲစ်၊ မုင်သေးခါ၊ နဲင်းယို -

၁။ ပါဏာတိပါတီ - မာ၊ သီဒါးဝင်၊ သက်

၂။ အဒိန္နာဒါယီ - ထူးတခွန်၊ ဒါးဝင်၊ တခြို၊

၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ - ပဲစ်မားဒါး ဝင်၊ မာဝင်၊ ဝါ၊

၄။ မုသာဝါဒီ - ဒေါ၊ လဲဉ်ဒါးထာ၊

၅။ သုရာမေရယ မဇ္ဇပမာဒဌာယီ - အွ၊ ဒါးဒပ်၊ (အွ၊ ဘီယာ၊

ဆွဉ်းယာဖြင်း၊ ယာဗ္ဗာ၊ ယာမ ကမ္မန့်အီဒါးအမျိုးမျိုး)

၆။ ဒုဿီလော - သီးလအဲဉ်ထောင်း

၇။ ပါပဓမ္မော - သဘော့ဟောင်းတောင်း

၈။ မစ္ဆေရတာ - စေ့မွေးစွဉ်းထား

၉။ အက္ကောသက ပရိဘာသကော သမဏဗြဟ္မဏာနံ -
ခွန်းထွမ်ဒိုးဒါး ရဟန့်ပုဏ္ဏာ၊ ။

အချက်ယို (၉)ဗား၊ အဂါးယို (၉)မျိုး ကအင်းဒါးလိုနပ်၊
လိုဂုဏ်းသီ၊ လိုဟပ်တင်း ပွေးစင်းဘုရာ၊ ကဲစ်မိုင်သေခါနဲငါး
နောင်သွ၍။

“**လို့ဟောင်**” ကရိုးနောင် -

၁။ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတာ - မာသီတင်းဝင်သက်

၂။ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတာ - ထူးတခွန်တင်းဝင်တခြါ

၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတာ - ပဲစ်မားတင်း ဝင်ပိုင်ဝင်ဝါ

၄။ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတာ - ဒေါလဲဉ်တင်းထား

၅။ သုရာမေရယ မဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတာ - အွတ်တင်းဒပ်၊
(အွတ်တင်းဘီယာ၊ ဆွဉ်တင်းယာဖြင်း၊ ယာဗ္ဗာ၊ ယာမ
ကမ္မန့်အီဒါးအမျိုးမျိုး)

၆။ သီလဝါ - သီးလအောင်း

၇။ ကလျာဏ ဓမ္မော - သဘော့ဟောင်

၈။ ဝိဂတ မစ္ဆေရာ - စေတင်းတစ်စိ

၉။ အက္ကောသက ပရိဘာသကော သမဏဗြဟ္မဏာနံ -

ခွန်းထွမ်တင်း၊ ပြုံးတင်း ရဟန်းပုဏ္ဏား အချက်ယိုကွတ်၊ဟး အဂါး
ယိုကွတ်၊မျိုး ကအင်းဒါးလိုနပ် “လိုဂုဏ်းအင်း၊ လိုဟပ်လိုဒါး”
ဆရာဗွေဘုရား ကဲစ်၊မိုင်သေခါ၊ နဲင်းနပ်၊သွ။

တေားလမ်းအုံညီ၊လို့ဝင်၊ လမ်းခမ်းအကို

အမုင် (၁) အလ၊ -

“လို၊ခိုဟပ်တင်း တွမ်းလို၊မူးဟပ်တင်း တေားလမ်းအုံညီ၊
လို့ဝင်၊” ကရိုးဒါး အခမ်းနပ်နပ်၊ အညမ်းသွတ်၊။

ပွိုးထမိုင်၊နဲတင် -

တေားလမ်းတေားပါး ကရိုးနပ်၊ ထာ၊ပျော့ရား မွေးတင်း၊
ထာ၊ချွမ်ဆိုးမွေးတင်း၊ နမ်းတားဝွန်း၊ လမ်းတားဝွန်း၊ ပိုမာတားဝွန်း၊
ပိုဝါ၊တားဝွန်း၊ ဒုံတားဝွန်း၊ ကျောင်၊တားဝွန်း၊ ခမ်းထီတားဝွန်း၊
စတင်တားဝွန်း၊ အင်းအာတန်။

ကိစ္စအနေတဲ နမ်းကိစ္စ၊ လမ်းကိစ္စ၊ ပိုမာကိစ္စ၊ ပိုဝါ၊ကိစ္စ၊
ဒုံကိစ္စ၊ ကျောင်၊ကိစ္စ၊ ခမ်းထီကိစ္စ၊ ခြိုင်းသန်၊ရေ၊ကိစ္စ၊ စီးပွား၊ရေ၊
ကိစ္စ၊ ပညားရေ၊ကိစ္စ။

အမု၊အနေတဲ လမ်းမု၊ ဒုံမု၊ အမု၊ဟပ်၊ အမု၊ကိုင်၊ ရပ်မု၊
အိုင်းမု၊ ခမ်းမု၊ ခွန်မု၊ စတင်အမု၊တရားအင်းတင်၊ အမု၊တရေင်
အင်းတိုး၊ ယဖြာ၊ဖြာ၊နပ်၊ လဲင်၊ငွိုးဟးနေထာ၊တဲ အင်း။

တားဝွန်းအမု၊ကိစ္စ ကတန်ကအာ မရမကနဲင်းနောင်၊နပ်၊
အဝါ၊တဲ နဲစ်ထုမ်းအာအာ၊ အမာတဲ နဲစ်မာ၊ကိုင်၊ကိုင်၊ မရေမရားမ၊
ထဲမဲဉ်းနေလွမ်း။

မာမာဝါဝါ၊ သမ်းလွှဲနဲ့နဲ့ဝင်း၊ အကျင်းသမ်းကိုင်နဲ့နဲ့
နဲ့ဝင်း၊ ကျိုစာရွှမ်မာတဝ်းတင် ဆင်းဆင်းအံ့မ၊ စီပွာရေ
အဆင်းပြေးတဝ်းနဲ့နဲ့ဝင်း၊ ဆင်းဆင်းအာင်းလို့ဝင်း၊ ဆင်းဆင်း
ရွှံ့လို့ဝင်း၊ ဆင်းဆင်းအွဉ်းကိုင်လို့ဝင်း၊ ပေါးသမုဉ်းရှုရှုတဲ့ စုချာ
ယင်းလို့ဝင်း၊ ပေါးအဝ်းထွာလွေ့ဟော့နဲ့နဲ့နပ်နပ်၊ မိုင်ခါစဉ်းတဲ့
တချမ်းသားနွောင်တဝ်း။

ညမ်းလို့မာမာဝါဝါ၊ နဲ့င်းနပ်နပ်၊ ထိခွက်ပါ ပိုယင်၊ လီ၊
ယင်၊ ပိုဖုံးလီဖုံး အင်းသွဉ်သွဉ်ပညားဆဲဆဲတဲ့ ထောက်နှောင်တင်း၊
ဖေးနှောင်တင်း၊ ထွဉ်းတီဖိုး၊ ထွဉ်းလွေသွို့၊ ထွဉ်းလွေခြံ၊ တန်
လ၊စွဉ်းဟ်စွဉ်းစွဉ်း၊ သွဉ်းလွေစွဉ်းဟ်ခွါခွါနဲ့င်းနပ်တဲ့အင်း။

ဝင်းအံ့နဲ့ဝင်းမိုင်း၊ အံ့ဟူးနဲ့ဝင်းတင်း၊ ဝင်းကွဉ်ကူးနဲ့ဝင်းမိုင်း၊ ကွဉ်
ကူးဟူးနဲ့ဝင်းတင်း၊ ဝင်းအံ့နဲ့ဝင်းမိုင်း၊ အံ့ဟူးနဲ့ဝင်းတင်း၊ ဝင်းလူးနဲ့
မိုင်းတဲ၊ လူးဟူးနဲ့ဝင်းတင်း၊ ဝင်းဆောက်တယ်နဲ့ဝင်းမိုင်းတဲ၊ ဆောက်
တယ်ဟူးနဲ့ဝင်းတင်းတင် ဘဝယိုဆာ ဘဝငါသုဉ်ထိုဒုးနုင်သွ။

အမိုင် (၂) အလှ -

“လို့၊နီဟင်တင်းတွမ်း လို့၊မူးဟင်” နှ်၊တဲ့ လောကယိုင်ခါ
အင်းဗေးဗေးထာ၊ အဝါ၊ဟင်တင်းတင် အဝါ၊နှ်၊ သေခွမ်သေမာ၊
တင်း၊ မောင်၊ထာ၊လေလေတင် လယ်၊လွင်၊ တေး၊လောင်၊
အွ၊ဒ်၊ ဆွဉ်းယာ၊ ပေး၊မွူးဟာဟာသင်၊လမ်း၊ သင်၊ကီဒ်ဝို၊
ပေး၊အမာဖေးတင်း ပွမ်ဆာအမာ၊ ပေး၊ဟန်းအိုအိုတင်းတဲ့ တွယ်၊

ဆာအမာ၊ တျိုးအမာနဝ်၊ သျှိုခြံတဖဲ့၊ လမ်းကိုတဖဲ့၊ ပိုပေးတဖဲ့၊ ကလေးကဝဲတဲ့ မော့ဆာနေကခွဉ်း၊ ငွိုးအိုးဟးနေးကထာ၊ စဉ်း စာဟဲ့င်း၊ တရာတဝ်းတစီ၊ နဝ်တဲ့ ယဟန်းနဝ်၊ ထိခွိုက်ပါ ပိုလီတဲ့ အဝ်းနဝ်သွ။

အမုင် (၃) အလ၊ -

“လို့ခိုဟပ်တွမ်း လို့မူးဟပ်တဝ်း” နဝ်တဲ့ လောကယိုခါ အဝ်းဟေးဟေးထာ၊ အမာနဝ်၊ လို့မူးဟပ်တဝ်း၊ လို့မူးကျားတင် ထာလေလေဒင်းမွန်း၊ မာလွမ်းမာချော်၊ ခြိုင်းတရေဟောနမ်း၊ အုံကြို့တဝ်းလမ်း၊ မက်ပွယ်၊ စွယ်ထာလယ်၊ ယဖြာဖြာနဝ်၊ မဲ့ဗွိုလွေ့ယို မဲ့ဗွိုလွေ့နဝ်၊ ကင်ငါငါ သင်လွဉ်ငါငါ၊ တျိုးဆာ ချာအဝါဖြာနဝ်၊ သျှိုခြံတဖဲ့၊ ဖိုးပနားတဖဲ့၊ ဒုံမုဆောင်းမုတဖဲ့၊ ခွန်မု၊ ကွဉ်ကမုတဖဲ့။

မဉ်းခွန်းအမာ အမာသမ်းထို၊ မဉ်းရိုးအမာ အမာသမ်းအွဉ်း ကုင်၊ ကွပ်နဝ်မ၊ ယဖြာဖြာနဝ်၊ ငမ်းဟေးအမာ၊ ယဖြာဖြာနဝ်၊ “မဉ်ထွာနဲင်းမုင်ထွာ၊ အလွဉ်ငါး၊ ခွန်မလ၊ ဆုံမမထွာ” ရိုး နဲင်းနဝ်တင် ခွန်းစွဉ်း၊ ဆုံမစွဉ်း၊ အမာတဲ့ လို့မူးကုင်ဟ၊ ခမ်း တဝ်း ထွိုဒွိုင်အနီ၊ ခွန်းချာ၊ အဟာနဝ်နဝ်၊ ထိုစွဉ်းထာ၊ အနာနဝ်နဝ်၊ အဝါငွိုးခေ၊ ငွိုးတေဟးစွဉ်းထာတဲ့ အဝ်း၊ ယ ဖြာဖြာနဝ်၊ ယူးလထင်ချာစွဉ်းချာ၊ ဗွေဆရာအိုးကျောင်တဲ့ အဝ်းနဝ်သွ။

အမုင် (၄) အလ၊ -

“လို့ခိုဟင်တွမ်း လို့မူဟင် တေားလမ်းအုံညီလို့ဝင်၊” အခုမ်း
ယိုနပ်၊ အယံသွတ်၊ သွ။

လောကယိုခါ စင်၊ ဖါစင်၊ မွိုးသီးဖုံး၊ အမည်၊ တန်တန် အမည်၊
ကျော့ကျော့၊ ကျောင်၊ အူ၊ ဘုရားတကာသီးဖုံး၊ သွန်းစွဉ်းသ၊ ဗွာ၊
ရွှင်အာခံ၊ လွိုင်၊ ကလူးကျိုင်းဟေးထာ၊ ဘုရားကား၊ ကျောင်တကာ
သီးဖုံး၊ ရပ်ရားဆ၊ ကီ နာ၊ နီထာ၊ အားကျိုး၊ လို့ဟင်လို့၊ ဒါးသီးဖုံး၊
အပိုမူးပညားထို၊ အပိုခို ပညားသား လို့၊ တဲဝါးသီး အမွိုးအဖါဖုံး၊
မွေးဗွန်တန်တန် တကာကျော့၊ ဆရာတေားတန်တန် တကာ
ရင်၊ သီးဖုံး၊ စတင်စတင်စားနပ်၊ ဖုံးနပ်၊ စေးတနားသဒ္ဓါးတရာ၊ ဟင်၊
လို့ဟင်လို့၊ ဒါးဖုံး၊ ကဲဉ်းအာအာနပ်၊ သွ။

ကွပ်နပ်၊ မ၊ လောကလို့ခမ်း တေားလမ်းတေားပါးကိစ္စ ဗုဒ္ဓ
မွေးဘုရား၊ ကဟော်၊ ကျာ၊ နယ်ဒါး အခုမ်းလစ်၊ ခုမ်းအကို ဖေးနေး
ကထွာဒု၊ “လို့ခိုဟင် တွမ်းလို့မူဟင် တေားလမ်းအုံညီလို့ဝင်၊”
နပ်၊ ခွန်နင်၊ သီးအတွက်တာ၊ တောင်၊ ခါ၊ ခရား ဟင်ငါးနပ်၊ သွ။

မာမာဝါ၊ ဝါ၊ ဟင်နဲင်းနဲင်းလို့ဝင်၊၊ ကဲင်းနဲင်းနဲင်းလို့ဝင်၊၊
ထုမ်းကျမ်းနဲင်းနဲင်းလို့ဝင်၊၊ စီ၊ ကန်၊ အဝ်းနဲင်းနဲင်းလို့ဝင်၊၊ မေတ္တာ
သစ္စာ၊ တဉ်းခွေါင်လို့ဝင်၊ နပ်၊ မ၊ ခွ၊ သ၊ ချမ်၊ သား၊ အံးဟား၊ အွ၊ ဟား၊
ကွဉ်က၊ ဟား၊ လူးဟားတန်၊ ဟား၊ အားထုတ်ဟားတရာ၊ မာ၊ ဟား ဝိ
ပဿနားတင် သင်၊ ထွာဟားလို့၊ အငို၊ တန်းငါးနပ်၊ သွ။

မာဝါ၊လမ်၊ရမ်၊ ကဗျာ

- ၁။ လောကလို၊ခမ်း - တော့လမ်းကုံ၊ပါး
 မူးခိုမိုင်၊ယောင်း - ဟပ်တင်းနီဖြာ၊
 တော့လမ်းလို့ဝင်၊ - သွမ်း၊ဖျင်၊ထွာမား
 စိုးတသက် - ယူးပက် ဒုက္ခအာ ။
- ၂။ လောကလို၊ခမ်း - တော့လမ်းကုံ၊ပါး
 ဝါ၊ခိုဟပ်တင်း - အဲဉ်ထင်းထာ၊မာ၊
 အံ့ထွေလယ်လွင်၊ - အကျင်၊ကိုင်ငါး
 မာနင်၊မူး - လင်၊ဟူး မဲ့ထီအာ ။
- ၃။ လောကလို၊ခမ်း - တော့လမ်းကုံ၊ပါး
 မာ၊မူးဟပ်တင်း - အဲဉ်ထင်းခွမ်မာ၊
 မာ၊ယံဆူ၊နမ်း - ထူးသမ်းဖျင်ဒျား
 ထွာဝါ၊ဖြား - ထာ၊လျား မော့လွဉ်၊အာ ။
- ၄။ လောကလို၊ခမ်း - တော့လမ်းကုံ၊ပါး
 ဟပ်မွေးကိုရူ၊ - ခိုမူးနီဖြာ၊
 နှစ်ခွမ်နှစ်မာ၊ - ကျို၊စာ၊ခြွေခြား
 လို၊တသက် - တို၊တက် ချမ်၊သားထွာ ။

- ၅။ လိုခမ်းလောက - ဘဝမနုဿာ၊
 ထုံစံးခိုမှု - နေးထူးမာဝါ၊
 ယူးမွန်းပျော့လွမ်း - ဟွန်သွမ်းဆိုင်မား၊
 ခါးလားထူး - ထွားယူး ခူခူခါး ။
- ၆။ ကထွာနင်ယို - ဝင်ခိုရာ၊
 ရီရွှင်လွေရီး - ငွေသီးခွမ်းမား၊
 ဟပ်နဲ့ကိုင်နဲ့ - စင်းစွဲသေဗား၊
 နောင်မထွေ - အွေလ အွဉ်းအထွာ ။
- ၇။ ကထွာအခို - မူးယိုခရာ၊
 ရီရွှင်လွေရီး - ငွေသီးခွမ်းမား၊
 ဟပ်နဲ့ကိုင်နဲ့ - စင်းစွဲသေဗား၊
 နောင်ထွေမ - ယံလ ရီထွာထွာ ။
- ၈။ ရီရီးနောင်ထွေ - ဟပ်သွေသေဗား၊
 တရေဟပ်ဒါး - မင်္ဂလာပွယ်မား၊
 သွတ်စိုးကျိုသေး - ယံဖေးခြွေခြား၊
 အံးအွေလူး - ခွေချိုး ထင်းငါငါ ။

x x x x x x x x x

ပဌမ သမဇီဝိသုတ်

အိုးခ၊တလဲင်၊ များရောင်၊ခိုး တရောင်၊နပ်၊ နီဗွေးဘုရား၊ ရုံးသင်္ကန်း၊ ထူးသပိတ်ကျွဲသင်၊ နကုလပိတာသီးလမ်း၊ မာမာဝါ၊ဝါ၊ လွင်ဝဲင်၊ နီဗွေးဘုရား၊ထွဲတင် သဌေးဖြား နကုလပိတာနပ်၊ လမ်း နီဗွေးဘုရား၊နဲင်းယို -

“ဩဗွေ - ခွေသွဉ်းအရွယ်၊ခိုဗင်းတွင်၊နပ်၊ တေးလမ်းတွမ်း နကုလမာတာယို ဗွေ၊ဩ၊ တယ်းစွဉ်း ကတေးလမ်းစ အနီ၊နပ်၊ မာ၊လွဉ်ယို ခွေသွဉ်းသ၊ကိုနပ်၊ငါတဲ့ ယူးဖိုဖိုတမ်း လို၊မူးလင်၊ တွမ်း နမ်းကအီးပဲစ်မား လို၊မူးလင်နပ်၊ လွစ်နေဗွေ၊ဩ။

ဩဗွေ - နီသွဉ်းသီးတမာဝါ၊ နီဖြာ၊ယိုနပ်၊ ဘဝယိုခါတဲ့ သွတ်၊စိုးဝဲင်၊ပန် မဉ်အုံညီ၊သေးသေးချားလို့ဝင်၊ ဘဝငါသူ၊တဲ့ စွမ်း ဘဝဝ မဉ်းမော့၊ မဉ်အုံညီ၊သေးသေးယင်းချားလို့ဝင်၊ ဗွေ၊ဩ” အဝါ၊ဖြား ထင်းလောင်း ဗွေ၊စောင်းဘုရား၊ နဲင်းနပ်၊တင် အမာဖြား နကုလမာတာတဲ့ လမ်းနဲင်းနဲင်းစွဉ်းချား နီဗွေးဘုရား၊နဲင်းယို -

“ဩဗွေ - ခွေသွဉ်းအရွယ်၊မူးနံ၊တွင်၊နပ်၊ တေးလမ်းတွမ်း နကုလပိတာယို ဗွေ၊ဩ၊ တယ်းစွဉ်းကတေးလမ်းစ အနီ၊နပ်၊ မာ၊လွဉ်ယို ခွေသွဉ်းသ၊ကိုနပ်၊ငါတဲ့ ယူးဖိုဖိုတမ်း လို၊နိုလင်၊ တွမ်းနမ်း ကအီးပဲစ်မား လို၊နိုလင်နပ်၊ လွစ်နေကဗွေ၊ဩ။

ဩဗွေ - နီသွဉ်းသီး တမာဝါ၊ နီဖြာ၊ယိုနပ်၊ ဘဝယိုခါတဲ့ သွတ်၊စိုးဝဲင်၊ပန်၊ မဉ်အုံညီ၊သေးသေးချားလို့ဝင်၊ ဘဝငါသူ၊တဲ့ စွမ်းဘဝဝ မဉ်မော့၊ မဉ်အုံညီ၊သေးသေးယင်းလို့ဝင်၊ ဗွေ၊ဩ”

အမာဖြားတဲ့ လောင်းနဲင်းနပ်သွ။

နပ်ထွကော့၊ နီဗွေးဘုရာ၊ ဟော်ကျာနယ်နဲင်းယိုသွ။

“တကာနိုဖြား၊ တကာမူဖြားသီးဟွေး -

၁။ မာမာဝါဝါ၊ သဒ္ဓါတရာ၊ မဉ်းအဝ်းနဲင်းနဲင်းလို့ဝင်၊ ၊

၂။ မာမာဝါဝါ၊ သီးလ မဉ်းအဝ်းနဲင်းနဲင်းလို့ဝင်၊

၃။ မာမာဝါဝါ၊ လူတန်စားဂ ဒါးနကုသိုလ်း မဉ်းအဝ်းနဲင်းနဲင်းလို့ဝင်၊

၄။ မာမာဝါဝါ၊ ထာသေပညာ၊ မဉ်းအဝ်းနဲင်းနဲင်းလို့ဝင်နပ်၊
စွမ်းဘဝဝ အုံညီသေးသေးဟေးချားလို့ဝင်၊” နီဗွေးဘုရာ၊
ဟော်ကျာနယ်နဲင်းနပ်သွ။

(စတုတ္ထ၊ ပုညဘိသန္ဓဝဂ်၊ ပုဒ်မုင်-၅၅)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

“သဒ္ဓါတရာ” ကရိုနောင် -

ယွမ်းအံးဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃာ၊ ကံ၊ ကံအကျို၊
ယွမ်းအံးယိုဝတ်မျိုနပ် ဟဲ့ “သဒ္ဓါ” နပ်သွ။

“သီးလ” ကရိုနောင် -

မာသီတဝ်းဝင်သက်၊ ထူးတခွန်တဝ်းဝင်တခြို၊ ပဲစ်မား
တဝ်းဝင်ပိုမာ၊ ဒေါလဲဉ်တဝ်းထာ၊ အွတဝ်းအပ် ကရိုဒါ သီးလ
ဝတ်ပါနောင်သွ။

“စားဂ” ကရိုနောင်၊ -

စွဉ်ဖေးစားဂ - အလူးဒါနနောင်သွ။

“ပညား” ကရိုနောင်၊ -

ကသေနား အဟင်္ဂ အကုင်၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်စတင်
နဲင်းနောင်သွ။

အဝါနောင်၊ ယွမ်းဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃာ၊ မာ၊ ချား
ကုသိုလ်၊ တွိုးအမာနင်၊ ယွမ်းတင်းဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃာ၊
မဉ်းမာတင်း ကုသိုလ်နင်၊ အဝါလဲဉ်းအဟင်္ဂ၊ အမာလွေအကုင်၊
မော့ခွဲတင်းလို့ဝင်၊ (အမာဟင်္ဂ၊ အဝါကုင်တဲ့ နဲင်းနင်၊ နေနေ)။

ယွမ်းဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃာ၊ မာ၊ ချားကုသိုလ်နဲင်းနဲင်း
လို့ဝင်မ၊ လွေဘုဘဝဟင်္ဂနဲင်းနဲင်းလို့ဝင်၊ မော့ခွဲယင်းလို့ဝင်။

အဝါနင်၊ သီးလအင်၊ အမာနင်၊ သီးလအဲဉ်ထင်း၊ အမာ
နင်၊ သီးလအင်၊ အဝါနင်၊ သီးလအဲဉ်ထင်းတဲ့နင်၊ တဖြာနင်၊
စားဂ ပညားအင်၊ တဖြာနင်၊ စားဂ ပညားအဲဉ်ထင်းတဲ့နင်၊
(ကအင်သားနင်၊ လွေအဟင်္ဂ တအဲဉ်ထင်းသားနင်၊ လွေအကုင်)
မော့ခွဲတင်းလို့ဝင်။

ကွပ်နင်မ၊ နီဗွေဘုရာရို “မာမာဝါဝါ သဒ္ဓါ၊ သီးလ၊
စားဂ၊ ပညား အင်ဟးနဲင်းနဲင်းဝင်၊ မဉ်းအင်နဲင်းနဲင်းလို့ဝင်မ၊
သင်မော့ယွဲယွဲ သင်ခွဲသေးသေး” နီဗွေဘုရာ၊ ဟော်သေခါ၊
နဲင်းနောင်သွ။

တို့ဘဝငါ ယံခွဲချာ ကဗျာ

- ၁။ လောကလိုခမ်း - တော့လမ်းစုသီး
ခွန်နင်ထုံစံး - ကျောင်ကံးအုံညီ၊
မာဝါယိုခါ - ပန်ငါမည်ထီး
“သဒ္ဓါ”ထူး - ခိုမှုး ယံဗွန်ပီ ။
- ၂။ လောကလိုခမ်း - တော့လမ်းစုသီး
ခွန်နင်ထုံစံး - ကျောင်ကံးအုံညီ၊
မာဝါယိုခါ - ပန်ငါမည်ထီး
“သီးလ”ဖျူး - ခိုမှုး ယံဗွန်ပီ ။
- ၃။ လောကလိုခမ်း - တော့လမ်းစုသီး
ခွန်နင်ထုံစံး - ကျောင်ကံးအုံညီ၊
မာဝါယိုခါ - ပန်ငါမည်ထီး
“စားဂ”လူး - ခိုမှုး ယံဗွန်ပီ ။
- ၄။ လောကလိုခမ်း - တော့လမ်းစုသီး
ခွန်နင်ထုံစံး - ကျောင်ကံးအုံညီ၊
မာဝါယိုခါ - ပန်ငါမည်ထီး
“ပညား”ယူး - ခိုမှုး ယံဗွန်ပီ ။

× × × × × × × × ×

အာနဏျသုတ်

အိန္ဒြိယတလဲင်း အနားထပ်ကမ်းသဋ္ဌေ ထင်းကွဉ်းတော့နီဗ္ဗေ
ဘုရာထွေခါ အံလင်ချာထွေတော့ နီဗ္ဗေဘုရာ ဟော်ဒေါဖေး
နဲင်းယို -

“ကျောင်းတကာ သဋ္ဌေဟေ -

တောလမ်းတောပါး တကာလိုလမ်းနင် အခန်းရောအခါး
သင်တင် ကလဒါး ထာချမ်းသားနင် အင်းလစ်မျိုး၊ လစ်မျိုး
ကရိုးနင် -

- ၁။ အတ္ထိသုခံ - အင်းအာချမ်းသား
 - ၂။ ဘောဂသုခံ - သုံးဆောင်းဗားချမ်းသား
 - ၃။ အာနဏျသုခံ - နီးခန့်အံ့ထင်း ချမ်းသား
 - ၄။ အနဝဇ္ဇသုခံ - အပဲစ်အံ့ထင်းချမ်းသား
- ချမ်းသားအင်းလစ်မျိုး နဲင်းယိုသွေ”။

(စတုတ္ထ၊ ပတ္တကမ္မဝဂ္ဂ၊ ပုဒ်မုင်-၆၂)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

“အတ္ထိသုခံ - အင်းအာချမ်းသား” ကရိုးနောင် -

လောကကိုယို ပါးခိုတဖြာနင် ကွိုးဒျားအစူဟောင်အား၊
မားဒျားရိုးရိုး၊ တသိုရီးပဲက်ပဲက်၊ သောက်သက်နဲစ်မား၊ နေးထား
တရာတော့၊ ခြွေခြားစော့လွဉ်၊ ရွဉ်ခံအင်းအာ၊ ပါးနင်နင်၊ ယူး
ယူးအရွဉ်ခံ၊ အင်းအာနင်တော့ လဲထားချမ်းသား၊ လဲထားသ
ရေ၊ ယိုနင်နင် ရိုးဗား “အတ္ထိသုခံ - အင်းအာချမ်းသား” နင်သွေ။

“ဘောဂဿ - သုံ့ဆောင်းချမ်းသာ” ကရို၊နောင် -
 နေးထားတရာ၊ရာ၊တွေ့၊ ကလ၊အာလွင် ခွင်ခံ၊ဥစ္စားဖုံးနှံ၊
 အံးအွ၊ဗား၊ ကွင်က၊ဗား၊ လူးတန်၊ဗားတင် ပါ၊နှံ၊နှံ၊ ယူးယူး
 အံးအွ၊ ကွင်က၊ လူးတန်၊ဗားနောင်၊တွေ့၊ လ၊ထားချမ်းသာ၊
 လ၊ထားသ၊ရေ၊ ယိုနှံ၊နှံ၊ ရှိ၊ဗား “ဘောဂဿ - သုံ့ဆောင်း
 ဗားချမ်းသာ” နှံ၊သွ။

“အာနဏသုခံ - နီးခန်အဲဉ်ထင်းချမ်းသာ” ကရို၊နှံ -
 ဖြော်ဗားတင်းဝင်၊တဖြာ၊ဖြာ၊ နီးခန်ဆွေ၊ဆွေ၊အာအာအဲဉ်
 ထင်းတင် ပါ၊နှံ၊နှံ၊ ယူးယူးဖြော်ဗားတင်းနီးတွေ့၊ လ၊ထားချမ်း
 သာ၊ လ၊ထားသ၊ရေ၊ ယိုနှံ၊နှံ၊ ရှိ၊ဗား “အာနဏသုခံ -
 နီးခန်အဲဉ်ထင်းချမ်းသာ” နောင်၊သွ။

“အနဝဇ္ဇသုခံ - အပဲစ်အဲဉ်ထင်းချမ်းသာ” ကရို၊နောင် -
 နမ်းထားမား - ကာယကံး အပဲစ်အဲဉ်ထင်း၊ ဒေါ၊ထားမား-
 ဝစီကံး အပဲစ်အဲဉ်ထင်း၊ ကျမ်းထားမား - မနော၊ကံး အပဲစ်အဲဉ်
 ထင်း၊ ပါ၊နှံ၊နှံ၊ ယူးယူး ဝွေ၊အပဲစ်ပဲဉ်ထင်းနှံ၊တွေ့၊ လ၊ထား
 ချမ်းသာ၊ လ၊ထားသ၊ရေ၊ ယိုနှံ၊နှံ၊ ရှိ၊ဗား “အနဝဇ္ဇသုခံ-
 အပဲစ်အဲဉ်ထင်း ချမ်းသာ” နောင်၊သွ။

ချမ်းသာလမ်းမျိုး ကဗျာ

- ၁။ လောကကိုယို - မူးခိုလိုဒါး
 နေ့စုဟောင်အား - မာဒျားရိုးသာ၊
 ရိုးလင်တသို၊ - ကကျိုးခြွေခြား
 အင်းအာယူ၊ - ခွေးချမ်းသာအာ ။
- ၂။ ချမ်းသာလွှဲအာ - ကွိုင်းငါခြွေခြား
 အွေအံးကွဉ်က၊ - ရွဉ်ထွေဟောင်ရာ၊
 လူးတန်မွေးတင် - အွီးအိုင်မဉ်သာ၊
 ယူးသိုဟး - ချမ်းသာ သရေထွာ ။
- ၃။ ကျိုးစာတင်ခါ - လွှဲအာခြွေခြား
 ကွီးကူးကွီး - ဖွီးစားနောင်ရာ၊
 အိုင်ထောင်းရင်ရင် - နီးကင်ဟင်ငါး
 နီးကင်တာ - ချမ်းသာ သရေထွာ ။
- ၄။ သင်လိုအခမ်း - မျိုးညမ်းထားမား
 ဖြောင်းရွှင်သကျား - လွှဲထွားအများ
 ထာကိုင်မိုင်ယင်း - အိုင်ထောင်းရင်ချား
 ပဲစ်ကင်ငါး - ချမ်းသာ သရေထွာ ။

x x x x x x x x x

တမောတမသုတ်

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

လောကကိုယှိုနှိပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်အဝဏ်မျိုး၊ လစ်မျိုးကရိုနှိပ်-

၁။ တမော-တမ ပရာယဏော -

အဝဏ်အခွေ - လွေအခွေ ။

၂။ တမော-ဇောတိပရာယဏော -

အဝဏ်အခွေ - လွေအလေ ။

၃။ ဇောတိ-တမောပရာယဏော -

အဝဏ်အလေ - လွေအခွေ ။

၄။ ဇောတိ-ဇောတိပရာယဏော -

အဝဏ်အလေ - လွေအလေ၊ ယိုလစ်မျိုးနောင်သွေ” ။

(စတုက္က၊ မစလဝဂ်၊ ပုဒ်မဲ့-၈၅)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

၁။ “တမော တမပရာယဏော - အဝဏ်အခွေ လွေအခွေ”

ကရိုနောင် -

လောကကိုယှို မှူးခိုလိုယဟန်းနှိပ်၊ ဇာတ်ရိုးပန်အွဉ် မာလွဉ်
ထားကိုင်တိုင် တွိုးသင်၊ဘဝယှိုနှိပ်၊ သင်ထွာလိုခြေ၊ လိုဒုက္ခ၊
လိုမွလိုဆင်ရယ်၊ (အံ့ဗားဟပ်တင်း၊ ကွဉ်ကဗားဟပ်တင်း)၊
အလွှန်းနမ်း ယပ်ခင်းမွေးစွဉ်းထား။

ယောင်ဆင်တကဲ့၊ ထားဆာဒွန်၊ စူခင်းအင်္ဂါလက္ခဏာ၊
တမျိုးမျိုးကဲ့၊ ထားအံ့အံ့၊ ထားအံ့ဟပ် အံ့ဗားဖိုတင်း၊ ခွမ်းလာ

ဟင်္ဂ ကွဉ်ကမ္မာယဗ္ဗိတံ၊ ခင်္ဂလမ်းအံဟင်္ဂ အံဟမ္ပိတံ။

(ကဒုက္ခသ္မူ တကားနဝံ၊) ကုသိုလ်တမျိုးမျိုး မာတဝံ၊
မာဒျာကာယဒုစရေက်၊ ဝစီဒုစရေက်၊ မနောဒုစရေက်၊ ကွပ်မာထာ၊
ကိုင် ဒုစရေက်နင်းနဝံ၊ တင် ခန္ဓာကိုင်လီ ကတိန်းသီနဝံ၊ လင်ထဲဟး
(ငါးရဲင်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပိတ္တာ၊ အသုရကာယံ) အပါယံလစ်ခမ်း၊
ခင်္ဂလမ်းဒုက္ခ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝနောင်သ္မူ။

၂။ “တမော ဇောတိပရာယဏော - အောင်အခေ၊ လွေ၊
အလေ”ကရိနောင် -

လောကကိုယို မူဒိုလိယဟန်းနဝံ၊ ဇောတိရိပနိအွဉ် မာလွဉ်
ထာကိုင်တင် တွိုးသင်ဘဝယိုနဝံ၊ သင်ထွာလိ၊ ခြေ၊ လိုဒုက္ခ၊
လိုမွလိဆင်ရယ်၊ အံဟမ္ပိတံ၊ ကွဉ်ကမ္မာယဗ္ဗိတံ၊
အလွမ်းနမ်း ယပ်ခင်မွေးစဉ်ထာ။

ယောင်ဆင်တကိုင်၊ ထာဆာဒွန်၊ ဂူခင်အဂါးလက္ခဏာ၊
တမျိုးမျိုးကိုင်၊ ထာအံဒွီး ထာအံဟင်္ဂ အံဟမ္ပိတံ၊ ခွမ်လာ၊
ဟင်္ဂ ကွဉ်ကမ္မာယဗ္ဗိတံ၊ ခင်္ဂလမ်းဟင်္ဂ အံဟမ္ပိတံ။

(ဒုက္ခငါး သံဂွေဂလတင်) ကားကတတ်နောင်၊ မာဒျာ၊
ကုသိုလ်၊ မာတဝံကာယဒုစရေက်၊ ဒေါတဝံဝစီဒုစရေက်၊ ကျံတဝံ၊
မနောဒုစရေက်နင်းနဝံ၊ တင် ခန္ဓာကိုင်လီ ကတိန်းသီနဝံ၊ တွိုးထင်၊
ဟး လူခမ်း၊ ခင်္ဂလမ်းသုခ၊ သုဂတိဘဝနောင်သ္မူ။

၃။ “ဇောတိ တမပရာယဏော - အဝိဒ္ဓိအလေ လေ့အခွေ”
ကရိယေနာရံ -

လောကကိုယို မှူးခိုလိုယဟန်းနပ်၊ ဇာတ်ရီးပန်အွဉ် မာလွဉ်
ကုသိုလ်းတင် တျိုးသင်ဘဝယိုနပ်၊ သင်ထွာလိုမြွ၊ လိုချမ်းသား၊
အံးဟးဟပ်၊ ကွဉ်ကးဟးဟပ်၊ အံးဟးဟပ်၊ ယောင်ဆင်တဲ့ တရေ၊
နပ်သွ။

ကွေးတွေး ပါးနပ်နပ်၊ မာတမ်းကုသိုလ်း၊ မာဒျား ကာယ
ဒုစရဲက်၊ ဝစီဒုစရဲက်၊ မနောဒုစရဲက်နဲင်းနပ်တင် ခန္ဓာကုင်လီ
ကတိန်းသီနပ်၊ လင်ထဲဟး (ငါးရဲင်၊ တိရစ္ဆာန်း၊ ပိတ္တာ၊ အသုရ
ကာယံ) အပါယံလစ်ခမ်း၊ ခင်းလမ်းဒုက္ခ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝနပ်သွ။

၄။ “ဇောတိ ဇောတိပရာယဏော - အဝိဒ္ဓိအလေ လေ့
အလေ”ကရိယေနာရံ -

လောကကိုယို မှူးခိုလိုယဟန်းနပ်၊ ဇာတ်ရီးပန်အွဉ် မာလွဉ်
ကုသိုလ်းတင် တျိုးသင်ဘဝယိုနပ်၊ သင်ထွာလိုမြွ၊ လိုချမ်းသား၊
အံးဟးဟပ်၊ ကွဉ်ကးဟးဟပ်၊ အံးဟးဟပ်၊ ယောင်ဆင်တဲ့ တရေ၊
နပ်သွ။

ကာကတတ်နှောင်၊ မာဒျားကုသိုလ်း၊ မာတမ်းကာယ
ဒုစရဲက်၊ ဒေါတမ်းဝစီဒုစရဲက်၊ ကျုံးတမ်း မနောဒုစရဲက်နဲင်းနပ်တင်
ခန္ဓာကုင်လီ ကတိန်းသီနပ်၊ တျိုးထင်းဟး လူခမ်း၊ ခင်းလမ်းသုခ၊
သုဂတိဘဝနောင်သွ။

အအေဉ်းသွတ်၊ နောင်၊ နေဉ်းယို -

- ၁။ ဇာတ်ကရီး မာ၊ ဒုစရဲက်၊ တွိုးဘဝယို ဒုက္ခ၊ မာ၊ ဖျဉ်ဒုစရဲက်၊
ဘဝငါသူ၊ တွဲ ဒုက္ခဖျဉ်၊ (အဝ်းအကုင် လွေ့အကုင်)
- ၂။ ဇာတ်ကရီး မာ၊ ဒုစရဲက်၊ တွိုးဘဝယိုဒုက္ခ၊ မာ၊ ခွမ်ဒုစရဲက်၊
ဘဝငါသူ၊ ချမ်သား၊ (အဝ်းအကုင် လွေ့အဟပ်)
- ၃။ ဇာတ်ကရီး မာ၊ တဝ်းဒုစရဲက်၊ တွိုးဘဝယို ချမ်သား၊ သမ်း
မာ၊ ဒုစရဲက်၊ ဘဝငါသူ၊ တွဲ ဒုက္ခ (အဝ်းအဟပ် လွေ့အကုင်)
- ၄။ ဇာတ်ကရီး မာ၊ တဝ်းဒုစရဲက်၊ တွိုးဘဝယိုချမ်သား၊ မာ၊
တဝ်းဒုစရဲက် တွိုးဘဝငါ ချမ်သားဖျဉ် (အဝ်းအဟပ် လွေ့
အဟပ်)။

ပုဂ္ဂိုလ်းလစ်၊ မျို၊ လို၊ လစ်၊ စား လင်္ကား

- ၁။ (တမော တမပရာယဏော - အဝ်းအခေ့၊ လွေ့အခေ့)
- * စိုးရီးကုင်ငါး ၊ ယိုကုင်ချား ၊ လွေ့ဟား ဘုံကုင်သွ။
 - * ငါးရဲင်၊ တိရစ္ဆာန်း ၊ ပိတ္တာကံး ၊ လွေ့ခံး သူရကာ။
 - * လိုခွဉ်းဆေ့ငါး ၊ ထာယူမား ၊ လွေ့ဟား အပါယံးခြာ။
- ၂။ (တမော ဇေတိပရာယဏော - အဝ်းအခေ့၊ လွေ့အလေ)
- * စိုးရီးကုင်ငါး ၊ ယိုဟပ်ချား ၊ လွေ့ဟား ဘုံဟပ်သွ။
 - * လိုခမ်း လူခမ်း ၊ ဗျဟ္တာခမ်း ၊ ကမ်းစွဉ်း ကမဲဉ်ထွာ ။
 - * မဂ်ဖိုလ်းနိဗ္ဗာန်း ၊ သ၊ မိဋ္ဌာန်း ၊ မွိုင်မန်း လ၊ နွောင်ငါ ။

၃။ (ဇောတိ တမပရာယဏော - အဝိဇ္ဇာအလေ လောကအလေ)

- * စိုးရီးဟင်ဒျာနု ဟိကုင်ငါး ၊ လောကဗျာနု ဘုံကုင်ငါး ။
- * ငါးရဲင်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပိတ္တာကံ၊ လောကံ၊ သူရကာ။
- * ယားကုင်ဥစ္စာ၊ ယားခိန်ခါး၊ ထွာဗျာ လိုသျှမ်းအာ ။

၄။ (ဇောတိ ဇောတိပရာယဏော - အဝိဇ္ဇာအလေ လောကအလေ)

- * စိုးရီးကုင်ငါး ၊ ယိုဟင်ဒျာနု ၊ လောကဗျာ ဘုံဟင်ဒျာ။
- * လိုခမ်း လူခမ်း ၊ ပျဟွာခမ်း ၊ ကမ်းစွဉ်း ကမဲဉ်ထွာ ။
- * မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၊ သမိဗ္ဗာန်၊ မွိုင်မန်း လောကံ၊ ငါ ။

ပုဂ္ဂိုလ်လင်၊ မျိုး သွင်၊ ဖြိုးလင်္ကာ၊ ကဗျာ

- ၁။ စိုးရီးပန်အွဉ် - မာလွဉ်အမား
ဘဝယိုတာ - ခြာငါးမျိုးမာ
အွအံးကွဉ်က - ရွဉ်ထွေ့ဒါးဒျာ
စိုးတသက် - ယူးပက် ဒုက္ခအာ ။

- * ဟင်ဖွဲမကျိုး - အမျိုးထာမား
- မာထင်းဖျဉ်ဒျာ - ယိန်းမားမျိုးမာ
- ခန္ဓာကုင်လီ - မဉ်းသီဝွေတာ
- အပါယံခမ်း - ခင်းလမ်း တွိုးလော့ချာ ။

- ၂။ စိုးရီးပန်အွဉ် - မာလွဉ်အမား

ဘဝယိုတာ;	-	ခြောငါးရွှါမာ
အွအံးကွဉ်က	-	ရွဉ်ထွေဒွါဒျာ
စိုးတသက်	-	ယူးပက် ဒုက္ခအာ ။
-
* ကုဉ်ဖွဲကရိုး	-	အမျိုးထာမာ
မာထဲင်းဒွါဒျာ	-	အမာကင်ညာ
ခန္ဓာကုဉ်လီ	-	မဉ်းသီဇ္ဇေတာ
လူသီးခမ်း	-	ခင်းလမ်း အိုးကီထွာ ။
-
၃။ စိုးရီးပန်အွဉ်	-	မာလွဉ်ဟောဝ်ဒါ
ဘဝယိုတာ;	-	ခြောငါးရွှါမာ
အွအံးကွဉ်က	-	ရွဉ်ထွေလွဉ်ဒျာ
လိုတသက်	-	တိုတက် သုခထွာ ။
-
* ဟောဝ်ဖွဲမကျိုး	-	အမျိုးထာမာ
သမ်းလွေမာဒျာ	-	ဇ္ဇေမာရွှါမာ
ခန္ဓာကုဉ်လီ	-	မဉ်းသီဇ္ဇေတာ
တိုးကွဉ်တယ်	-	အပါယ်း ဘုံကုဉ်ခြာ ။
-
၄။ စိုးရီးပန်အွဉ်	-	မာလွဉ်ဟောဝ်ဒါ
ဘဝယိုတာ;	-	ခြောငါးရွှါမာ
အွအံးကွဉ်က	-	ရွဉ်ထွေလွဉ်ဒျာ
လိုတသက်	-	တိုတက် သုခထွာ ။

- * ကုင်ဖွဲကရို - အမျိုးထားမား
မားတမ်းရင်းချား - အမားကင်းညှာ၊
ခန္ဓာကုင်လီ - မဉ်းသီဝွေတာ၊
လူသီးခမ်း - ခင်းလမ်း အိုးကီထွာ ။

× × × × × × × × ×

ငေါင်းရီလှူခန်

- ၁။ (က) သတ္တလောကယို မေးအမျိုးမုင်၊ အင်းခိုး
(ခ) ထူးလးလးသေးဟး အမျိုးမုင်၊
(ဂ) အမျိုးနပ်နပ်၊ ထွာအီပါမုင်တာ၊ စေနယ်သွော့
ပဉ်ဟးဟးလုင်း။
- ၂။ နီဗွေးဘုရာ၊ ငေါင်းနယ်ထွဉ်း အချက် (၁၀)နပ်၊ တမ်းနယ်
ဇေး ပါဠိဘားသားလုင်း။
- ၃။ နီဗွေးဘုရာ၊ ငေါင်းနယ်ထွဉ်း အမုင်(၃)နပ်၊ တမ်းဇေး
အဓိပ္ပါယ်အချုပ်လုင်း။
- ၄။ ဥပုသ်(၃)မျိုးနပ်၊ ပါဠိတွမ်း ပအိုဝ်း နီဘားသား ထေတွယ်၊
ထွူစဉ်းချားလုင်း။
- ၅။ အရိယားဥပုသ် အချုပ် (၅)မျိုးနပ်၊ ထေနယ်သွော့လုင်း။

- ၆။ (က) ပေါးတထိန်၊ခါ၊တင်းသ၊နပ်၊ တွမ်းတထိန်၊ခါ၊တင်း
အမျိုးမဲ့၊ ပီဝင်၊ ၊
(ခ) တရာ၊အမျိုးမဲ့၊ မာ၊စောင်းလ၊ ၊
(ဂ) အစောင်းလ၊ပုံးနပ်၊ ထေနယ်ဥပမာ၊လှဲင်း။
- ၇။ (က) တော၊လမ်းအုံညီ၊လှိုဝင်၊ တမာဝါ၊လစ်၊ခမ်းနပ်၊
ထေနယ်ထွူတင် ၊
(ခ) ဒုဿီလော
(ဂ) ကလျာဏဓမ္မော - နောင်၊
ပြန်းပအိုဝ်းပါလှဲင်း။
- ၈။ တွိုးပန်ငါသူ၊ တမာဝါ၊ဝင်၊နီ ဖေးကမော့၊ချာလှိုဝင်၊နောင်၊
နီဗွေးဘုရာ၊ အွဉ်းနယ်သေ၊ခါ၊ အနယ်၊နိုင်းမဲ့၊ တမ်းနယ်
ခွေင်းခွေင်းငါလှဲင်း။
- ၉။ သုခလစ်၊ဟး၊ ချမ်၊သာ၊လစ်၊မျိုးနောင်၊ ပါဠိတွမ်းပအိုဝ်း
ဘားသာ၊ ထေတွယ်၊လှိုဝင်၊လှဲင်း။
- ၁၀။ ပုဂ္ဂိုလ်း (၄)မျိုးနပ်၊ ပါဠိတွမ်း ပအိုဝ်းဘားသာ၊ ထေတွယ်၊
လှိုလှိုလှဲင်း။

ငေါင်းရိက္ခမန၊ အပြေမဲဉ်း

- ၁။ (က) ထာ၊ဖြားမေး၊ ထာ၊ဆာမေး၊ ထာ၊သီမေး
(၃-မတ်)
- (ခ) ကုသိုလ်း (၂-မတ်)
- (ဂ) ကုသိုလ်းနဝ်၊ ထွာကပြောင်၊ငါသား ထာ၊အားကျိုး၊
ထာ၊အုံခိုး၊ ထာ၊အုံနောင်၊ ထာ၊ကို၊ကွယ်း၊
ခင်းလမ်းအုံ။ (၅-မတ်)

- ၂။ ၁။ မာ အနုဿဝေန
၂။ မာ ပရမ္ပရာယ
၃။ မာ ဣတိကိရာယ
၄။ မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန
၅။ မာ တက္ကဟေတု
၆။ မာ နယဟေတု
၇။ မာ အာကာရပိတက္ကေန
၈။ မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္ဓိယာ
၉။ မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ
၁၀။ မာ သမဏော နော ဂရု

(၁-မျိုး ၁-မတ်စီး)

- ၃။ ထီးတင်းတွမ်းမဲ့ ‘တဲ့’ နေးလယ်းကျိ၊ လှမ်းနပ်၊ မွေးလဲဉ်း၊
မဲဉ်းလဲဉ်း ယူးနဲဉ်းနပ်၊ တင် တွမ်းထူးထွမ္မုန်း၊ တွမ်းစူးထွမ္မုန်း
မွန်း ပါ၊ ဝါဒနပ် - အဓိပ္ပါယ် လဲနဲဉ်းနပ်၊ သွမ္မု။
(၁၀-မတ်)
- ၄။ ဂေါပါလ - တီဖိုးသားဥပုသ် (၂+၂-မတ်)
နိဂဏ္ဌာ - တက္ကတွဉ်းဥပုသ် (၂+၂-မတ်)
အရိယာ - အရိယာဥပုသ် (၁+၁-မတ်)
- ၅။ (က) ယူးလဲ၊ ချား ဘုရားဂုဏ်းတေား
(ခ) ယူးလဲ၊ ချား တရားဂုဏ်းတေား
(ဂ) ယူးလဲ၊ ချား သံဃာဂုဏ်းတေား
(ဃ) ယူးလဲ၊ ချား သီးလကုင်တောင်း
(င) ထွားနဲဉ်းချား မွေးရဟန္တာသီး အကံအကျင်။
(၂-မတ်စီး)
- ၆။ (က) တွမ်းတထိန်၊ ခါ၊ တင်း ထာ၊ မာ၊ ထာ၊ ဒေါ၊
ထာ၊ ကျမ်းနပ်၊ ပီဝင်၊ (၃-မတ်)
(ခ) ကိလေးသား မာ၊ စောင်းလ၊ (၂-မတ်)
(ဂ) လမ်းပေါးတသ၊ ခါ၊ တင်းနပ်၊ ခမ်းစပ်လ၊
ကြွဉ် တန်၊ ထာ၊ ဆောင်းဖုံးနပ်၊ သွမ္မု။ (၅-မတ်)

- ၇။ (က) ၁။ လိုနိုဟင်တင်းတွမ်း လိုမူးဟင်တင်း
တေးလမ်းအုံညီလို့ဝင်၊ ၊ (၂-မတ်)
- ၂။ လိုနိုဟင်တင်းတွမ်း လိုမူးဟင်
တေးလမ်းအုံညီလို့ဝင်၊ ၊ (၂-မတ်)
- ၃။ လိုနိုဟင်တွမ်း လိုမူးဟင်တင်း
တေးလမ်းအုံညီလို့ဝင်၊ ၊ (၂-မတ်)
- ၄။ လိုနိုဟင်တွမ်း လိုမူးဟင်
တေးလမ်းအုံညီလို့ဝင်၊ ၊ (၂-မတ်)

(ခ) ဒုဿီလော - သီးလအပ်ထင်း၊ (၁-မတ်)

(ဂ) ကလျာဏဓမ္မော - သဘော်ဟင်။ (၁-မတ်)

၈။ မာမာဝါဝါနောင် -

သဒ္ဓါတရာ၊ (၂-မတ်)

သီးလ (၂-မတ်)

စာဂ (၂-မတ်)

ပညာ၊ (၂-မတ်)

ယို (၄)မျိုး အင်းဟးနဲင်းနဲင်းဝင်။ (၂-မတ်)

- ၉။ အတ္တိသုခံ - အဝိဒ္ဓါသုခံ (၂-မတ်)
 ဘောဂသုခံ - သုခိဘောဂသုခံ (၂-မတ်)
 အာနုဏ္ဍသုခံ - နိမိတသုခံ (၂-မတ်)
 အနုဝဇ္ဇသုခံ - အပိတသုခံ (၂-မတ်)
- ၁၀။ ၁။ တမော - တမပရာယဏော (၁-မတ်)
 အဝိဒ္ဓါသုခံ - လောကုတ္တရာ (၁-မတ်)
 ၂။ တမော - ဧကဝိပရာယဏော (၁-မတ်)
 အဝိဒ္ဓါသုခံ - လောကုတ္တရာ (၁-မတ်)
 ၃။ ဧကဝိ - တမောပရာယဏော (၁-မတ်)
 အဝိဒ္ဓါသုခံ လောကုတ္တရာ (၁-မတ်)
 ၄။ ဧကဝိ - ဧကဝိပရာယဏော (၂-မတ်)
 အဝိဒ္ဓါသုခံ လောကုတ္တရာ (၂-မတ်)

x x x x x x x x x

ငေါင်းရုပ်နိဂုံး ကဗျာ

- ၁။ သွဉ်ဒါးထွါခါ - သင်ချာရပ်ရား
သွဉ်ဖေးဝင်၊ နော - ကူ၊ ကောအများ
နီဒါးဝင်၊ သေ - မဲ့လေချမ်းသာ၊
ယိုဆိုင်၊ တား - ယံငါး တွိုးပန်ငါ ။
- ၂။ သွဉ်ဒါးထွါခါ - သင်ချာရပ်ရား
သွဉ်ဖေးဝင်၊ ဩ - ကူ၊ ကောအများ
နီဒါးဝင်၊ သေ - မဲ့လေချမ်းသာ၊
ယိုဆိုင်၊ တား - ယံငါး တွိုးပန်ငါ ။
- ၃။ အင်္ဂုတ္တရ - ယံကျသွဉ်ထင်း
ကထင်းသွဉ်ဒါး - သံဃားခွန်နင်း
နမ်းယိုတွမ်းသာ - ဝိမ်းခွ၊ သွိုးသွင်း
သွံချမ်းသာ - လ၊ ဗား ပွန်ပီဝင် ။
- ၄။ အင်္ဂုတ္တရ - ယံကျထေထင်း
ကောသွဉ်နယ်ဒါး - ဆရားသွါရင်၊
နမ်းယိုတွမ်းသာ - ဝိမ်းခွ၊ သွိုးသွင်း
သွံချမ်းသာ - လ၊ ဗား ပွန်ပီဝင် ။

x x x x x x x x x

ငေါင်းရဲပ်နီကုံး

ထွားချင်းသွဉ်တန်သား အရွယ်တွမ်း ဗဟိုဒွဉ်တန်မွူးနီ၊
ပေါင်းတင် ကတမ်းထန်းဖေးဒါး “ထေတွမ်တမ်း အင်္ဂုတ္တိုရ် အမုင်
(၄) ”ယိုနောင်တဲ ထွူဖျင်လဲဉ်းသွ။

ကွပ်နောင်မ၊ ကထင်းလွဉ် ကသွဉ်ဟး ကလးဒါး ထာသေ
တရာယိုအတိုင်း နီတွက်ဝင်တား ချမ်းသားကထွာအီ အချက်ဖုံး
နောင်၊ လွောက်နားကျင်သွံလွေသွော့ ပငါပရာ။

မဉ်းလွောက်နား ကျင်သွံလွေ နှဲင်းနောင်မ၊ လိုချမ်းသား၊
လူချမ်းသား၊ နီဗွာန်းချမ်းသား ချမ်းသားယိုသွံပါ၊ ကျီစာအလွိုက်
ထွိုက်ရာ၊ အီးလးဟးနောင်သွ။

သုတသွဉ်ထူး ခိုမူးခွန်နင်၊ ပွေးစင်ပွေးချင်း ထွူအောင်းမျင်း
လဲဉ်းသွ။တင် ခြိုင်းခြိုင်းသန်သန်၊ ချမ်းချမ်းသားသား ကသေကဒါး
အတိုင်း၊ လွောက်နားထူးသွံလွေစောင်ထွူတွော့၊ ချမ်းသားသွံပါ၊
ကမဉ် လးရာအတိုင်း မွိုင်မွိုင်ခွေသ၊ ယံကလးလွသွော့ စွမ်းပီးစွမ်း
ပါ၊ စွမ်းပြီးစွမ်းဖြာ၊ ပငါပရာနော။

ပွေးဗွန် - ကောဝိဒ

ဝေနာရာမ - သီးသင်း

၁၃၆၃ - ဟး၊ ဒေဉ်သီးလာဗွ

ကထေတဲမ်းတွမ် အင်္ဂုတ္တိုရ် အမုင် (၄) ယိုနဝ်၊ ထွားပိဋ
ကတ်ကျမ်ဂန်၊ လဖုံးယိုသွ။

- ၁။ အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတေား
- ၂။ အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ (ဒုတိယတွယ်)
- ၃။ အင်္ဂုတ္တရ နိကာ (ဒုတိယတွယ်)
- ၄။ အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော် မြန်မာပြန် (တိက၊ စတုက္က)

x x x x x x x x x

စီးထွ ၁၃၇၈-ဗား၊ ဒဲဉ်ကံဆန်၊ (၁၃)နီ၊ အဂါးနီ၊
(၁၀ - ၁ - ၂၀၁၇) မျူးခွယ်တန် ၃း၃၄
ခြပ်တပ် ၁၃၇၉-ဗား၊ ဝါးခေါင်းလောင်း (၁) နီ၊
အဂါး ၊ (၈-၈-၂၀၁၇)